

*Znanstvena Suradnja U
Potpori Odgovornog Ribarstva na
Jadranskom Moru*

Kodeks

Odgovornog Ribarstva

Bibliografske reference:

Adriamed (izdavač). 2000. Hrvatski prijevod FAO Kodeks Odgovornog Ribarstva. GCP/RER/010/ITA/AT-02 38str.

Original: Kodeks Odgovornog Ribarstva
Organizacija Ujedinjenih Naroda Za Hranu I Poljoprivredu, UN, Rim, 1995

Opisi i predstavljanje upotrebljeni u ovoj publikaciji ne impliciraju izražavanje nijednog uvjerenja, bilo kojeg dijela Organizacije Ujedinjenih Naroda za hranu i poljoprivredu, a koje bi se odnosilo na legalni status ijedne zemlje, teritorija, grada ili područja pod njihovom vlašću ili da bi se odnosilo na omeđivanje njihovih granica ili meda.

Sva prava su rezervirana. Niti jedan dio ove publikacije ne smije biti reproduciran, zadržan u sustavu poboljšanja ili prenašan u niti jednoj formi ili na niti jedan način, bilo elektronički, mehanicki, fotokopirajući bez predhodnog dopuštenja vlasnika prava. Prijave za takvo dopuštenje, s izjavom o namjeri proširenja reprodukcije, trebaju biti upucene direktoru odjela publikacija, Organizacije Ujedinjenih Naroda, Viale delle Terme di Caracalla, 00100 Rome, Italija.

Presentation

“Fisheries, including aquaculture, provide a vital source of food, employment, recreation, trade and economic well-being for people throughout the world, both for present and future generations and should therefore be conducted in a responsible manner”. *The Code of Conduct for Responsible Fisheries, adopted by the Twenty-eight Session of the FAO Conference on 31 October 1995, represents an informative and contemporary tool for countries to use when addressing their policies on fishery and aquaculture management.*

Ever since its adoption, FAO has been developing activities to promote large scale application of the Code. In order to encourage the its implementation, FAO has produced and disseminated numerous translations of the Code. A series of Technical Guidelines for Responsible Fisheries have also been published by the FAO Fisheries Department as support for the application of the Code (<http://www.fao.org/fi/agreem/codecond/codecon.asp>). Several projects are currently underway, workshops and meetings concerning the Code have taken place and more are planned for the future. Activities focusing on the Code concerning research, industries, information and policy have also been developed.

In accordance with the Code of Conduct for Responsible Fisheries, in the presence of fishery resources exploited by more than one country and the problems inherent in this situation, the introduction and implementation of cooperative resources management is a fundamental objective. Regional projects in which all the countries concerned participate are strongly recommended. The Adriamed Project, “*Scientific Cooperation to Support Responsible Fisheries in the Adriatic Sea*”, was born to support Adriatic countries in the implementation of management strategies which promote responsible fisheries. The Adriatic is a sea where the presence of shared stocks necessitates common management practices.

Adriamed is a regional project with scientific cooperation as its priority and is based on support for cooperative management of the Adriatic basin. The project aims are: establishing a common pool of knowledge related to the management of the Adriatic Sea fisheries; strengthening technical co-ordination among national research institutes and administrations and between them and stakeholder organisations of participating countries; supporting and assisting the implementation, at basin level, of the principles of the Code.

Within the context of the propagation of the Code, the Adriamed Project is organising its translation and dissemination in the regional languages. The Republic of Croatia is one of the countries adhering to the Code and the present document represents the Croatian language version.

This publication was originally published by the Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) in 1995. This Croatian translation has been prepared on behalf of the Adriamed Project and FAO accepts no responsibility therefor

PREDSTAVLJANJE

“Ribarstvo, uključujući akvakulturu, osigurava vitalan izvor hrane, zaposlenja, rekreacije, trgovine i ekonomskog blagostanja za ljude širom svijeta, kako za sadašnje, tako i buduće generacije, te dakle treba biti provodeno na odgovoran način.” Kodeks odgovornog ribarstva, koji je usvojen na Dvadeset osmoj sjednici Konferencije FAO-a, 31. listopada 1995., predstavlja suvremeno, informativno sredstvo od koristi zemljama pri izradi svojih politika ribarstva i upravljanja akvakulturom.

Od usvajanja Kodeksa na ovamo, FAO razvija aktivnosti na promicanju njegove široke primjene. Kako bi potaknuo njegovu primjenu, FAO je učinio i objavio brojne prijevode Kodeksa. FAO-ov Odjel ribarstva je također objavio serije Tehničkih smjernica za odgovorno ribarstvo, kao potporu primjeni Kodeksa (<http://www.fao.org/fi/agreem/codecond/codecon.asp>). Nekoliko je projekata u tijeku, održavane su radionice i sastanci u svezi Kodeksa, a još više ih je planirano za budućnost. Također su razvijene aktivnosti usredotočene na Kodeks, a koje se odnose na istraživanje, industriju, informacije i politiku.

U skladu s Kodeksom odgovornog ribarstva, a u slučaju iskorištenja ribljih resursa od strane više od jedne zemlje i problema koji se pojavljuju u takvoj situaciji, uvođenje i provedba suradnickog upravljanja resursima je osnovni cilj. Regionalni projekti u kojima sudjeluju sve zainteresirane zemlje su snažno preporučeni. Adriamed projekt, “Znanstvena suradnja na podupiranju odgovornog ribarstva u Jadranskom moru”, je stvoren da podupre jadranske zemlje u provedbi strategija gospodarenja, koje promiču odgovorno ribarstvo. Jadran je more gdje prisutnost podjeljenih stokova iziskuje zajednicke postupke gospodarenja.

Adriamed je regionalni projekt koji kao svoj prioritet ima znanstvenu suradnjom, te je osnovan radi potpore suradnickog upravljanja jadranskim bazenom. Ciljevi projekta su: ustanovljenje zajednicke baze znanja, koja se odnosi na upravljanje ribarstvom Jadranskog mora; jačanje tehnicke koordinacije između nacionalnih istraživačkih instituta i uprava, te između njih i nepristranih organizacija iz sudjelujućih zemalja; podupiranje i pomaganje pri provedbi načela Kodeksa na razini bazena.

U kontekstu propagiranja Kodeksa, Adriamed projekt je organizirao njegovo prevođenje i objavu na jezicima regije. Republika Hrvatska je jedna od zemalja pristupnica Kodeksu i ovaj dokument predstavlja njegovu verziju na hrvatskom jeziku.

SADRŽAJ

PREDGOVOR	vii
UVOD	1
Clanak 1. - Priroda i djelokrug Kodeksa	1
Clanak 2. - Ciljevi Kodeksa	1
Clanak 3. - Odnos s drugim medunarodnim instrumentima	2
Clanak 4. - Provedba, procjena stanja i prilagodba	3
Clanak 5. - Posebne potrebe zemalja u razvoju	3
Clanak 6. - Osnovna nacela	4
Clanak 7. - Ribarstveni management	6
Clanak 8. - Obavljanje ribolova	13
Clanak 9. - Razvoj akvakulture	19
Clanak 10. - Integracija ribarstva u management obalnog područja	21
Clanak 11. - Postupanje i trgovina ostvarenim ulovima	23
Clanak 12. - Istraživanje u ribarstvu	26
Prilog 1. - OSNOVA IZVORA I RAZRADA KODEKSA	29
Prilog 2. - REZOLUCIJA	33

PREDGOVOR

Od davnine je ribarstvo bilo glavni izvor hrane za ljude i izvor zaposlenja i ekonomskih povlastica onih koji se njime bavili. Bogatstva vodnih bioresursa smatrana su neogranicenim darom prirode. Međutim, porastom novih saznanja i brzim razvojem ribarstva poslije Drugog svjetskog rata, ovaj mit je blijedio uslijed spoznaja da vodeni bioresursi, iako obnovljivi, nisu neograniceni i da trebaju pravilno gospodarenje, a da njihov doprinos u prehrani, ekonomiji i socijalnom blagostanju svjetske populacije u porastu bude održiv.

Sredinom sedamdesetih dolazi do široke primjene gospodarskih pojaseva (ekskluzivnih ekonomskih zona-EEZ), a nakon široke rasprave i do prihvatanja Konvencije Ujedinjenih naroda o Pravu mora (1982. godine), koja osigurava novi okvir boljem gospodarenju morskim resursima. Novi pravni režim na oceanima dao je obalnim državama prava i odgovornosti pri gospodarenju i korištenju ribljih resursa unutar njihovih gospodarskih pojaseva, a što obuhvaca oko 90% svjetskog morskog ribarstva. Takvo proširenje nacionalnih jurisdikcija bio je neophodan, ali nedostatan korak prema djelotvornom gospodarenju i prihvatljivom razvoju ribarstva. Mnoge obalne države i dalje su se susretale s ozbiljnim izazovom zbog nedostatka iskustva, financijskih i fizickih resursa, te su morale potražiti bolji način da izvuku vecu korist iz svojih gospodarskih pojaseva.

Posljednjih godina, potaknuto tržištem svijetsko je ribarstvo postalo dinamican razvojni sektor prehrambene industrije, te su obalne zemlje u želji da iskoriste prednosti i nove mogućnosti investirale u moderne ribolovne flote i preradbene tvornice kao odgovor na rastuću međunarodnu potražnju za ribom i proizvodima od ribe. Krajem osamdesetih postalo je jasno da ribarski resursi više ne mogu izdržati tako brz razvoj i cesto nekontrolirano iskorištavanje, te da su hitno potrebni novi pristupi managementu ribarstva, a koji sadržavaju ocuvanje i brigu o okolišu. Stanje se pogoršavalo, u nekim slučajevima obavljanjem nereguliranog ribolova na međunarodnim morima, uključujući raspršene i visoko migratorne vrste riba koje se pojavljuju u gospodarskim pojasiima, a postajale su predmetom povećane zabrinutosti.

Odbor za ribarstvo (COFI) na svojoj 19. sjednici u ožujku 1991. godine pozvao je na razvoj novih koncepcija koje bi vodile odgovornom, održivom ribarenju. Sljedom toga je na Međunarodnoj konferenciji o odgovornom ribolovu održanoj u Conunu (Meksiko) 1992. godine, od FAO-a je zatraženo da pripremi međunarodni Kodeks ponašanja koji će obrađivati te probleme. Rezultati tog zasjedanja, posebno Concunaska deklaracija (*Declaration of Concu*), bili su važan doprinos Konferenciji Ujedinjenih naroda o okolišu i razvoju (*United Nations Conferece on Environment and Development - UNCED*), a posebno Agendi 21. Nakon toga sazvana je konferencija UN-a o raspršenim ribljim stokovima i visokomigratornim ribljim stokovima, kojoj je FAO osigurao značajnu tehnicku podršku. U studenom 1993. godine na Dvadeset sedmoj sjednici Konferencije FAO-a usvojen je Sporazum o promicanju postupanja ribolovnih plovila na međunarodnim morima, sukladno međunarodnim mjerama ocuvanja i gospodarenja (*Agreement to Promote Compliance with International Conservation and Management Measures by Fishing Vessels on High Seas*).

Sljedom navedenih i drugih važnih događaja u svijetu ribarstva, vodeca tijela FAO preporučila su da se sastavi globalni Kodeks odgovornog ribarenja, koji bi bio sukladan donesenim odlukama, te ustanovio nacela i standarde primjenjive u ocuvanju, gospodarenju i razvoju citavog

ribarstva, te ne bi imao mandatnu ulogu. Kodeks, koji je jednoglasno prihvacen na sjednici FAO-a od 31. listopada 1995. godine, donosi nužan okvir za nacionalne i medunarodne napore za osiguranje održivog iskorištenju vodenih bioresursa u skladu s utjecajima okoliša.

FAO, u skladu sa svojim mandatom, u potpunosti je predan da zemljama članicama, a posebno zemljama u razvoju, pomogne u uvođenju Kodeksa odgovornog ribarenja i podnositi će izvještaje Ujedinjenim narodima o postignutom napretku i o potrebama daljnjeg djelovanja.

UVOD

Ribarstvo, uključujući i akvakulturu, predstavlja važan izvor hrane, zaposlenja, rekreacije, trgovine i ekonomskog blagostanja ljudima širom svijeta, sadašnjim i budućim generacijama, te treba, dakle, biti provodeno na odgovoran način. Kodeks određuje načela i međunarodne standarde ponašanja za odgovorno djelovanje u pogledu osiguranja efikasnog očuvanja, gospodarenja i razvoja bioresursa voda, s dužnim poštivanjem ekosustava i bioraznolikosti. Kodeks prepoznaje prehrambenu, ekonomsku, socijalnu, prirodnu i kulturnu važnost ribarstva i interese svih onih koji brinu o ribarskom sektoru. Kodeks vodi računa o biološkim karakteristikama resursa, njihovog okoliša, interesima potrošača i drugih korisnika. Države i svi oni uključeni u ribarstvo podstiču se da poštuju Kodeks i da mu pridonose.

CLANAK 1 - PRIRODA I DJELOKRUG KODEKSA

1.1 Kodeks je dobrovoljan. Međutim, pojedini dijelovi su bazirani na važećim odredbama međunarodnog prava, uključujući i one koji su izražene u Konvenciji Ujedinjenih naroda o Pravu mora (*Law of the Sea*) od 10. prosinca 1982. godine. Kodeks također sadrži i odredbe koje imaju ili mogu dobiti obvezujući karakter po drugim obvezujućim pravnim instrumentima, među kojima je i Sporazum o promicanju pristupanja ribolovnih plovila s međunarodnih mora međunarodnim mjerama očuvanja i gospodarenja (*Agreement to Promote Compliance with International Conservation and Management Measures by Fishing Vessels on High Seas*), iz 1993. godine, koji, prema FAO-voj rezoluciji 15/93, paragraf 3, čini sastavni dio Kodeksa.

1.2 Kodeks je globalan po djelokrugu, a namjenjen je članicama FAO-a i onima koji to nisu, ribarskim entitetima, subregionalnim, regionalnim i globalnim organizacijama, bilo da su one vladinog ili nevladinog karaktera, svim osobama koje se brinu o očuvanju ribljih resursa, gospodarenju i razvoju ribarstva, poput ribara, onih koji su obuhvaćeni preradom i trgovinom ribe i ribljih proizvoda i ostalim korisnicima vodenog okoliša povezanim s ribarstvom.

1.3 Kodeks sadrži principe i standarde primjenjive u očuvanju, gospodarenju i razvoju svih kategorija ribarstva. On također pokriva lov, preradu i trgovinu ribom i ribljim preradevinama, druge poslove vezane uz ribolov, akvakulturu, istraživanja u ribarstvu i ugradnju ribarstva u gospodarenje priobaljem.

1.4 Kodeks se odnosi na države, uključujući Europsku uniju u okviru njihovih pravnih kompetencija, a termin ribarstvo se podjednako odnosi na ribolov i akvakulturu.

CLANAK 2 - CILJEVI KODEKSA

Ciljevi Kodeksa su:

- a) ustanoviti načela, u skladu s odgovarajućim pravilima međunarodnog prava, za odgovoran ribolov i ribarske aktivnosti, vodeći računa o svim bitnim biološkim, tehnološkim, ekonomskim, socijalnim, ekološkim i komercijalnim aspektima;

- b) ustanoviti nacela i kriterije za razradu i ugradnju u nacionalne politike odgovornog ocuvanja ribljih resursa, te gospodarenja i razvoja ribarstva;
- c) služiti kao prirucnik za pomoc državama pri uspostavi ili unaprijedenju zakonskih i institucionalnih okvira potrebnih pri provodenju odgovornog ribarstva i pri formuliranju i ugradnji potrebnih mjera;
- d) poslužiti kao vodac koji se može upotrijebiti pri donošenju ili provedbi medunarodnih dogovora i drugih zakonskih instrumenata, bilo da su oni obvezujuci ili dobrovoljni;
- e) omoguciti i unaprijediti tehnicku, finansijsku i ostale vrste suradnje u ocuvanju ribljih resursa, te u gospodarenju i razvoju ribarstva;
- f) unaprijediti doprinos ribarstva sigurnoj prehrani i kvaliteti hrane, dajuci prednost prehranbenim potrebama lokalnog stanovništva;
- g) unaprijediti zaštitu živog vodenog svijeta, njihovog okoliša i obalnog područja;
- h) unaprijediti trgovinu ribom i proizvodima ribarstva u skladu s prihvacenim medunarodnim pravilima i izbjegavanje mjera koje sadrže skrivene barijere takvoj trgovini;
- i) unaprijediti istraživanja u ribarstvu, kao i u pripadajućem ekosistemu i relevantnim faktorima okoliša; i
- j) osigurati standarde ponašanja kod svih osoba koje su povezane sa sektorom ribarstva.

CLANAK 3 - ODNOS S DRUGIM MEĐUNARODNIM INSTRUMENTIMA

3.1 Kodeks treba biti tumačen i primjenjen u skladu s odgovarajućim odredbama medunarodnog prava, iznesenim u Konvenciji Ujedinjenih naroda o Pravu mora, iz 1982. Ništa u ovom Kodeksu ne utječe na prava, nadležnost ili obveze država po medunarodnom pravu kako je izraženo u Konvenciji.

3.2 Kodeks, također, treba biti interpretiran i primjenjen:

- a) na način dosljedan s važećim odredbama Sporazuma o provedbi odredbi Konvencije Ujedinjenih naroda o Pravu mora (*Agreement for the Implementation of the Provisions of the United Nations Convention on the Law of the Sea*) od 10. prosinca 1982. godine, a koji se odnose na ocuvanje i gospodarenje raspršenim ribljim stokovima i visoko migratornim ribljim stokovima;
- b) u skladu s ostalim primjenjivim odredbama medunarodnog prava, koji se na njih odnose, uključujući i pojedine obveze država potpisnica medunarodnih dogovora; i

- c) u svijetlu Concunske deklaracije iz 1992., Deklaracije iz Ria o okolišu i razvoju iz 1992. (*Rio Declaration on Environment and Development*) i Agende 21, usvojene na Konferenciji Ujedinjenih naroda o okolišu i razvoju, a posebno članaka 17 Agende 21, te drugih relevantnih deklaracija i međunarodnih instrumenata.

CLANAK 4 - PROVEDBA, PRACENJE STANJA I OSUVREMENJAVANJE

4.1 Sve zemlje članice i nečlanice FAO-a, ribarski entiteti i relevantne subregionalne, regionalne i globalne organizacije, bilo vladine ili nevladine, sve osobe koje se brinu o očuvanju, gospodarenju i iskorištavanju ribljih resursa, te oni koji se bave trgovinom ribe i proizvodima od ribe trebaju surađivati pri ispunjenju i provedbi ciljeva i principa koje sadrži ovaj Kodeks.

4.2 FAO, u skladu sa svojom ulogom u Ujedinjenim narodima, pratit će primjenu i provedbu Kodeksa, te njegove efekte na ribarstvo, a Tajništvo će, prema tome, podnositi izvješće Odboru za ribarstvo (COFI). Sve države, bez obzira da li su članice FAO-a ili ne, kao i relevantne međunarodne organizacije, bilo da su vladine ili nevladine, trebaju aktivno surađivati sa FAO u ovom poslu.

4.3 FAO, kroz svoja nadležna tijela, može revidirati Kodeks, uzimajući u obzir razvoj ribarstva, kao i izvješća o provedbi Kodeksa podnešena COFI-u.

4.4 Države i međunarodne organizacije, bilo da su vladine ili nevladine, trebaju promicati razumjevanje Kodeksa među svima koji su u vezi s ribarstvom, a gdje se primjenjuje, moguće se koristiti i shematskim predstavljanjem koje će promovirati dobrovoljnim prihvatanjem Kodeksa, te njegovoj efikasnoj primjeni.

CLANAK 5 - POSEBNE POTREBE ZEMALJA U RAZVOJU

5.1 Sposobnosti zemalja u razvoju za provedbu preporuka ovog Kodeksa trebaju biti uzete u obzir.

5.2 Kako bi se postigli ciljevi Kodeksa i poduprla efikasna primjena, zemlje, odgovarajuće međunarodne organizacije, bilo vladine ili nevladine, te financijske institucije trebaju dati punu pozornost posebnim okolnostima i potrebama zemalja u razvoju, a posebno u to uključujući one najnerazvijenije među njima i male otocne države u razvoju. Države, vladine i nevladine organizacije i financijske institucije moraju raditi na prilagodbi mjera kako bi se posvetila posebna pažnja potrebama zemalja u razvoju, posebno u području financijske i tehničke pomoći, transfera tehnologije, znanstvene suradnje i osposobljavanja, te unaprijeđenja njihovih mogućnosti za razvoj vlastitog ribarstva, kao i ribarstva na međunarodnim morima, uključujući i mogućnost pristupa takvom ribarstvu.

CLANAK 6 - OSNOVNA NACELA

6.1 Države i korisnici vodenih bioresursa moraju cuvati vodene ekosustave. Pravo na ribolov sa sobam nosi i obvezu da se to cini odgovorno, kao i da osigura efikasno ocuvanje i gospodarenje vodenim bioresursima.

6.2 Gospodarenjem u ribarstvu treba se ocuvati kvaliteta, raznolikost i raspoloživost ribljih resursa u dostatnim kolicinama za sadašnje i buduće generacije, a u kontekstu osiguranja hrane, ublažavanjem siromašta i prihvatljivim razvojem. Mjere gospodarenja ne smiju samo osiguravati ocuvanje ciljanih vrsta, vec trebaju zaštititi sve vrste koje pripadaju istom ekosustavu ili su povezane sa zašticenom vrstom, odnosno ovise o njoj.

6.3 Države trebaju preduhitriti prelov i prekoracenje ribolovnog kapaciteta, te trebaju primjeniti mjere gospodarenja da ribolovni napor bude primjeren reproduktivnim kapacitetima ribljih resursa i njihovom održivom iskorištenju. Države trebaju poduzeti mjere obnove ribljih populacija, koliko je god to moguće i kada je potrebno.

6.4 Odluke o gospodarenju i ocuvanju u ribarstvu trebaju biti utemeljene na najboljim dostupnim znanstvenim saznanjima, a vodeći racuna o tradicionalnim znanjima o bioresursima i njihovom staništu, isto kao i važnim okolišnim, ekonomskim i socijalnim cimbenicima. Države trebaju odrediti prioritet za istraživanje i sakupljanje podataka kako bi unaprijedile znanstveno i tehničko znanje o ribarstvu, uključujući njegovo međudjelovanje s okolišem. U prepoznavanju transgranicne prirode mnogih vodenih ekosustava, države trebaju poticati bilateralnu i multilateralu suradnju na prikladnim istraživanjima.

6.5 Države, subregionalne i regionalne organizacije za gospodarenje u ribarstvu trebaju široko primjenjivati princip opreznog pristupa u zaštiti, gospodarenju i iskorištavanju živih vodenih resursa kako bi njihovom zaštitom zaštitili vodeni okoliš, a vodeći racuna o najboljim dostupnim znanstvenim spoznajama. Odsutnost odgovarajućih znanstvenih informacija ne treba biti iskorištena kao razlog odgađanja ili propuštanja poduzimanja mjera zaštite ciljanih vrsta, s njima povezanih, pridruženih ili ovisnih vrsta i neciljanih vrsta u njihovom okolišu.

6.6 Selektivni i za okoliš sigurni ribolovni alati i postupci trebaju biti nadalje razvijeni i primjenjeni, radi proširenja upotrebljivosti, a kako bi se ocuvala bioraznolikost i zaštitila struktura populacije i vodenih ekosustava i kvaliteta ribe. Tamo gdje vec postoje selektivni i za okoliš sigurni ribolovni alati i postupci, trebali bi biti prepoznati i usklađeni s prioritetom ustanovljenja zaštite i gospodarenja u ribarstvu. Države i korisnici vodenih ekosustava trebaju minimalizirati ulov nedoraslih jedinki, neciljanih vrsta ribe i drugih vrsta, te smanjiti utjecaj na povezane ili ovisne vrste.

6.7 Izlov, rukovanje, obrada i distribucija ribe i ribljih proizvoda treba se izvoditi na način da se ocuvaju prehrambene vrijednosti, kvaliteta i ispravnost proizvoda, smanji otpad i minimaliziraju negativni utjecaji na okoliš.

6.8 Sva kritična riblja staništa u morskim i slatkovodnim ekosustavima, kao što su movcare, šume mangrove, grebeni, lagune, rastilišta ili mrijestilišta ribe, trebaju biti zašticena i obnovljena

koliko god je to moguće i gdje je to neophodno. Posebne napore treba uložiti na zaštiti takvih staništa od uništenja, degradacije, zagađenja i drugih značajnih utjecaja ljudskih aktivnosti koje prijete zdravlju i vitalnosti ribljih resursa.

6.9 Države trebaju osigurati da su njihovi ribarski interesi, uključujući potrebu za očuvanjem resursa, uzeti u obzir u mnogostrukim upotrebama obalne zone, te da su ugrađeni u gospodarenje, planiranje i razvoj obalnog područja.

6.10 Unutar svojih nadležnosti, a u skladu s međunarodnim pravom, uključujući poredak subregionalnih i regionalnih organizacija i uređenja za očuvanje i gospodarenje, države trebaju osigurati i nametnuti postupanje sukladno mjerama očuvanja i gospodarenja i ustanoviti efikasne i prikladne mehanizme, procjena kretanja i kontrole aktivnosti ribolovnih plovila i pomoćnih ribolovnih plovila.

6.11 Države ovlašćuju ribolovna i pomoćna ribolovna plovila da isticu njihove zastave radi primjene efikasne kontrole nad ovim plovilima kao i osiguranja pravilne primjene ovog Kodeksa. One trebaju osigurati da aktivnosti tih plovila ne narušavaju uspješnost mjera očuvanja i gospodarenja preuzetih u skladu s međunarodnim pravom, a usvojenih na nacionalnom, subregionalnom, regionalnom ili globalnom nivou. Države trebaju, također, osigurati da plovila pod njihovim zastavama ispunjavaju svoje obveze, koje se ticu prikupljanje i dostave podataka o njihovim ribolovnim aktivnostima.

6.12 Države trebaju, unutar njihovog djelokruga, a u skladu s međunarodnim pravom, surađivati na subregionalnoj, regionalnoj i globalnoj razini kroz organizacije upravljanja ribarstvom, drugim međunarodnim uređenjima ili uređenjima promicanja zaštite i gospodarenja, osigurati odgovoran ribolov i osigurati efikasne mjere očuvanja i zaštite živih vodenih resursa kroz ukupan opseg distribucije, vodeći računa o potrebi uskladiavanja mjera u područjima unutar i van nacionalne jurisdikcije.

6.13 Države trebaju, nacionalnim zakonima i propisima, široko omogućiti i osigurati transparentan proces odlučivanja i postići pravovremena rješenja za hitna pitanja. Države trebaju, u skladu s odgovarajućom procedurom, omogućiti konzultacije i efikasno sudjelovanje u odlučivanju industrije, radnika u ribarstvu, organizacija za očuvanje okoliša i drugih zainteresiranih organizacija, uzimajući u obzir razvijenost prava i politike koja se odnosi na gospodarenje u ribarstvu, razvoj, međunarodne posudbe i pomoći.

6.14 Međunarodna se trgovina ribom i ribljim proizvodima treba provoditi u skladu s principima, pravima i obvezama ustanovljenim Sporazumom u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji i drugim relevantnim međunarodnim dogovorima. Države trebaju svojom politikom, programima i praksom povezanom s trgovinom ribom i ribljim proizvodima osigurati da ne dode do zapreka u ovoj trgovini, uništenja okoliša, te do negativnih društvenih posljedica, uključujući i prehranu.

6.15 Države trebaju surađivati, kako ne bi došlo do sporova. Svi sporovi u vezi s ribolovnim aktivnostima i obavljanjem ribolova trebaju biti riješeni pravovremeno, mirno i na suradnički način, a u skladu s podesnim međunarodnim dogovorima ili kako drugacije može biti riješeno između strana. Za vrijeme pregovaranja države u sporu trebaju učiniti sve napore na postizanju

privremenog dogovora praktične naravi, koji bi bio bez predrasuda o konačnom rješenju u bilo kojem postupku nagodbe u sporu.

6.16 Države, uzimajući u obzir da ribari i uzgajivaci ribe trebaju shvatiti presudnu važnost očuvanja i gospodarenja ribljim resursima o kojima i sami ovise, trebaju promicati svijest o važnosti odgovornog ribarstva kroz obrazovanje i praksu. One trebaju osigurati da su ribari i uzgajivaci ribe uključeni u formuliranje politike i njenu primjenu, a u pogledu omogućavanja provedbe Kodeksa.

6.17 Države trebaju osigurati da ribolovna sredstva i oprema, isto kao i sve ribarske aktivnosti omogućuju sigurne, zdrave i ugodne radne i životne uvjete i da se prilagode međunarodno dogovorenim standardima prihvaćenim od relevantnih međunarodnih organizacija.

6.18 Prepoznajući važan doprinos ribara obrtnika i malog ribolova zapošljavanju, ostvarenju prihoda i prehrane, države trebaju prikladno zaštititi prava ribara i ribarskih radnika, posebno onih koji tako osiguravaju sredstva za život, malom i obrtničkom ribolovu, za siguran i pošten život, isto kao i povlašten pristup tradicionalnim ribolovnim područjima i resursima u vodama pod njihovom nacionalnom jurisdikcijom, a gdje je to izvedivo.

6.19 Države trebaju smatrati akvakulturu, uključujući ribarstvo bazirano na uzgoju, sredstvom promicanja raznolikosti prihoda i prehrane. Tako radeci, države trebaju osigurati da su resursi odgovorno upotrebljeni i da je štetan učinak na okoliš i na lokalne zajednice minimaliziran.

CLANAK 7 - GOSPODARENJE U RIBARSTVU

7.1 Općenito

7.1.1 Države i svi oni koji su uključeni u upravljanje ribarstvom trebaju kroz primjerenu politiku, pravnog i institucionalnog poretka, prihvatiti mjere za dugoročno očuvanje i održivo iskorištenje ribljih resursa. Mjere očuvanja i upravljanja, bilo na lokalnoj, nacionalnoj, subregionalnoj ili regionalnoj razini, trebaju biti zasnovane na najboljim dostupnim znanstvenim spoznajama, te biti sročene da osiguravaju održivost ribljih resursa na dugi rok i na nivoima koji podržavaju svrhu njihova optimalnog iskorištenja i očuvati njihovu dostupnost za sadašnje i buduće naraštaje; kratkorocna briga ne smije kompromitirati te ciljeve.

7.1.2 Unutar područja pod nacionalnom jurisdikcijom, države trebaju težiti prepoznavanju važnih domaćih stranaka, a koje imaju legitimne interese u iskorištenju i gospodarenju ribljim resursima, ustanoviti mehanizam za njihovo savjetovanje, te pridobiti suradnju na postizanju odgovornog ribarstva.

7.1.3 Za transgranične riblje stokove, raspršene riblje stokove, visoko migratorne riblje stokove i riblje stokove međunarodnih mora, a koje iskorištavaju dvije ili više zemalja, te zemlje uključujući odgovarajuće obalne zemlje u slučaju raspršenih i visoko migratornih stokova, moraju surađivati na osiguranju efikasne zaštite i gospodarenja tim resursima. Ovo treba biti postignuto, gdje je to god

moguće kroz ustanovljavanje bilateralne, subregionalne ili regionalne ribarske organizacije ili uređenja.

7.1.4 Subregionalna ili regionalna uređenja ili organizacije za upravljanje ribarstvom trebaju uključivati predstavnike zemalja pod čijom se jurisdikcijom javlja resurs, kao i predstavnike zemalja koje imaju stvarni interes u ribarstvu ili resursima van nacionalnih jurisdikcija. Tamo gdje postoje subregionalne ili regionalne organizacije ili uređenja za upravljanje ribarstvom, te imaju nadležnost utvrđivanja mjera očuvanja i upravljanja, odnosno zemlje moraju surađivati uclanjivanjem u takve organizacije ili sudjelovanjem u takvim aranžmanima, te aktivno sudjelovati u njihovom radu.

7.1.5 Država koja nije član subregionalne ili regionalne organizacije za upravljanje ribarstvom ili nije sudionik subregionalnog ili regionalnog uređenja upravljanja ribarstvom, usprkos tome treba surađivati na očuvanju i upravljanju odgovarajućim ribljim resursima dajući značaj svim mjerama očuvanja i upravljanja prihvaćenim od takvih organizacija ili uređenja, a u skladu s odgovarajućim međunarodnim sporazumima i međunarodnim pravom.

7.1.6 Predstavnicima relevantnih vladinih ili nevladinih organizacija, a koje se bave ribarstvom, mora biti pružena mogućnost da sudjeluju na sastancima subregionalnih i regionalnih organizacija i uređenja za upravljanje ribarstvom kao promatraci ili drugacije, kako je primjereno i u skladu s procedurom dotične organizacije ili uređenja. Tim predstavnicima mora biti omogućen pravodoban pristup zapisnicima i izvještajima s tih sastanaka, te predmetu proceduralnih pravila o pristupu istima.

7.1.7 Države trebaju, u okviru svojih nadležnosti i mogućnosti ustanoviti efikasne mehanizme praćenja stanja, nadzora i kontrole ribarstva, te nametnuti provedbu njihovih mjera očuvanja i upravljanja, kao i onih usvojenih od strane subregionalnih i regionalnih organizacija ili uređenja.

7.1.8 Države trebaju poduzeti mjere da spriječe ili odstrane prekoracjenja ribolovnog kapaciteta i trebaju osigurati da su nivoi ribolovnog napora razmjerni održivom iskorištavanju ribljih resursa, kao sredstvo osiguranja uspješnosti mjera očuvanja i gospodarenja.

7.1.9 Države i subregionalne ili regionalne organizacije i uređenja za upravljanje ribarstvom trebaju osigurati transparentnost mehanizama upravljanja ribarstvom, kao i postupaka donošenja odluka.

7.1.10 Države i subregionalne ili regionalne organizacije i uređenja za upravljanje ribarstvom trebaju objaviti mjere zaštite i gospodarenja, te osigurati da se zakoni, propisi i ostala važeća pravila prošire što efikasnije radi njihove provedbe. Razlozi i svrhe ovakvih mjera moraju biti objašnjene korisnicima resursa u cilju olakšanja primjene i postizanja povećane podrške pri provedbi takvih mjera.

7.2 Ciljevi gospodarenja

7.2.1 Prepoznajući da je dugoročno održivo iskorištavanje ribarskih resursa najvažniji cilj očuvanja i upravljanja, države i subregionalne ili regionalne organizacije ili uređenja za upravljanje

ribarstvom trebaju, između ostaloga (*inter alia*), usvojiti prikladne mjere, utemeljene na najboljim dostupnim znanstvenim spoznajama, koje su stvorene da održe ili obnove stokove na razini sposobnoj za proizvodnju maksimalno održivog prinosa, kako je ograničeno odgovarajućim okolišnim i ekonomskim čimbenicima, uključujući posebne zahtjeve zemalja u razvoju.

7.2.2 Takve mjere trebaju osigurati između ostalog (*inter alia*) da:

- a) prekoracjenje ribolovnog kapaciteta bude izbjegnuto i iskorištavanje stokova ostane ekonomski održivo;
- b) ekonomski uvjeti unutar kojih djeluje ribarska industrija promicu odgovorno ribarenje;
- c) su interesi ribara, uključujući one koji se bave dopunskim, malim i obrtničkim ribolovom, uzeti u razmatranje;
- d) biološka raznovrsnost vodenih staništa i ekosustava bude očuvana, a ugrožene vrste zaštićene;
- e) iscrpljenim ribljim stokovima bude dopušteno da se oporave ili, gdje je prikladno, da se aktivno obnavljaju;
- f) štetno ljudsko djelovanje na okoliš i njegov utjecaj na resurse bude primjereno kažnjeno ili, gdje je to prikladno i ispravljeno; i
- g) zagađenje, otpad, prilov, ulov izgubljenim ili napuštenim ribolovnim alatom, ulov neciljanih vrsta, ribe ili neribljih vrsta i utjecaj na povezane ili ovisne vrste minimaliziran, kroz mjere uključujući, široku praksu razvoja i korištenja selektivnih, za okoliš sigurnih i isplativih ribolovnih alata i tehnika.

7.2.3 Države trebaju procijeniti utjecaje okolišnih čimbenika na ciljane stokove i vrste koje pripadaju istom ekosustavu ili povezane, odnosno ovisne vrste o ciljanom stoku, te procijeniti odnose među populacijama u ekosustavu.

7.3 Dijelokrug i postupci u gospodarenju

7.3.1 Da bi bilo efikasno, gospodarenje u ribarstvu mora se voditi briga o cjelokupnom stoku na cijelom njegovom području rasprostranjenosti, a vodeći računa o ranije prihvaćenim mjerama gospodarenja ustanovljenim i primjenjenim u toj regiji, svim otklonima biološkog jedinstva i drugim biološkim karakteristikama stoka. Trebaju se koristiti najbolje znanstvene spoznaje, a da bi se utvrdila, između ostalog područja rasprostranjenosti resursa i područja selidbe tijekom njihovog životnog ciklusa.

7.3.2 Kako bi se očuvali transgranični riblji stokovi, raspršeni riblji stokovi, visokomigratorni riblji stokovi i riblji stokovi međunarodnih voda u njihovom citavom obuhvatu, mjere očuvanja i gospodarenja ustanovljene za takve stokove u skladu s nadležnošću određene države ili, gdje je prikladno, kroz subregionalna i regionalna uređenja ili organizacije za upravljanje ribarstvom,

trebaju biti usklađene. Usklađenost mora biti postignuta u skladu s pravima, nadležnostima i interesima doticnih država.

7.3.3 Dugoročni ciljevi gospodarenja trebaju biti preneseni u akcije gospodarenja i formulirano kao ribarstveni plan gospodarenja ili neki drugi upravljački okvir.

7.3.4 Države, a gdje je prikladno, subregionalna ili regionalna uređenja ili organizacije za upravljanje ribarstvom trebaju njegovati i promicati međunarodnu suradnju i koordinaciju u svim predmetima vezanim uz ribarstvo, uključujući sakupljanje i razmjenu podataka, ribarska istraživanja, gospodarenje i razvoj.

7.3.5 Države se tražeci bilo kakvo djelovanje kroz neribarsku organizaciju koja može utjecati na mjere ocuvanja ili gospodarenja, a koje su poduzete od nadležnog subregionalnog ili regionalnog uređenja ili organizacije za upravljanje ribarstvom, s istim trebaju savjetovati pismenim putem, prije široke primjene, te uzeti njihove stavove u razmatranje.

7.4 Sakupljanje podataka i upravljački savjet

7.4.1 Prilikom razumjevanja i prihvatanja mjera ocuvanja i gospodarenja, treba se voditi računa o najboljim dostupnim znanstvenim spoznajama, a da bi se procijenilo trenutno stanje ribljih resursa i utjecaj predloženih mjera na resurse.

7.4.2 Istraživanje kao potpora ocuvanju i gospodarenju u ribarstvu treba biti promovirano, uključujući istraživanje o resursima i učincima klime, okoliša i socijalno-ekonomskih čimbenika. Rezultati takvih istraživanja trebaju biti obznanjeni zainteresiranim stranama.

7.4.3 Trebaju biti promovirane one studije koje osiguravaju razumjevanje troškova, dobitaka i učinaka alternativnih opcija upravljanja, koje su stvorene radi racionalizacije ribolova, te posebice opcije koje se odnose na prekoracenje ribolovnog kapaciteta i nivoa ribolovnog napora.

7.4.4 Države trebaju osigurati da pravovremene, potpune i vjerodostojne statistike ulova i ribolovnog napora budu prikupljene i provedene u skladu s međunarodnim standardima i praksom i s dovoljno detalja da dozvole valjanu statističku analizu. Takvi podaci moraju biti ažurirani redovito i provjereni kroz odgovarajući sustav. Države trebaju sastaviti i obznaniti te podatke, a na način strogog poštivanja svih zahtjeva ocuvanja povjerljivosti.

7.4.5 Radi osiguranja održivog gospodarenja ribarstvom i omogućavanja postizanja socijalnih i ekonomskih ciljeva, dostatno znanje o socijalnim, ekonomskim i institucionalnim čimbenicima trebaju biti razvijana kroz prikupljanja podataka, analize i istraživanja.

7.4.6 Države trebaju objediniti podatke o ribarstvu, kao i druge pomoćne znanstvene podatke koji se odnose na riblje stoke u nadležnosti subregionalnih ili regionalnih organizacija ili uređenja za upravljanje ribarstvom u međunarodno dogovorenom obliku, te ih pravovremeno dostaviti organizacijama ili uređenjima. U slučajevima onih stokova koji se pojavljuju pod jurisdikcijom više od jedne države, te za koje ne postoji takva organizacija ili uređenje, odnosne države se trebaju sporazumjeti o mehanizmu suradnje na sastavljanju i razmjeni takvih podataka.

7.4.7 Subregionalne ili regionalne organizacije ili uređenja za upravljanje ribarstvom trebaju objediniti podatke i učiniti ih dostupnim, pravovremeno i u dogovorenom obliku, svim članicama ovih organizacija i drugim zainteresiranim stranama u skladu s dogovorenim procedurama, a na način stroge primjene svih zahtjeva očuvanja povjerljivosti.

7.5 Oprezni pristup

7.5.1 Države trebaju široko primijeniti oprezni pristup u očuvanju, upravljanju i iskorištavanju živih vodenih resursa radi zaštite i očuvanja vodenog okoliša. Odsutnost odgovarajućih znanstvenih podataka ne smije biti iskorištena kao razlog za odgađanje ili nepoduzimanje mjera očuvanja i gospodarenja.

7.5.2 U provođenju opreznog pristupa, države trebaju, između ostalog, uzeti u obzir nepoznanice o veličini i proizvodnosti stokova, referentne točke, stanje stoka u odnosu na te referentne točke, razine i distribuciju riblje smrtnosti, te utjecaj ribolovnih aktivnosti, uključujući prilov, ulov nećiljanih, povezanih ili ovisnih vrsta, kao i okolišne i socijalno-ekonomske uvjete.

7.5.3 Države i subregionalne ili regionalne organizacije ili uređenja za upravljanje ribarstvom trebaju, na osnovu najboljih dostupnih znanstvenih činjenica, između ostalog, odrediti:

- a) specifične ciljane referentne točke stokova, te istodobno i akcije koje će biti poduzete ako su one premašene; i
- b) specifične granicne referentne točke stokova, te istodobno, akcije koje će biti poduzete, ako su one premašene, a kada se dođe do ograničavajuće referentne točke, moraju biti poduzete mjere kako ih se ne bi premašilo.

7.5.4. U slučaju novih ili pionirskih ribarstava, države trebaju prihvatiti što je prije moguće mjere opreza u očuvanju i gospodarenju, uključujući, između ostalog ograničenja ulova i ribolovnih napora. Takve mjere trebaju ostati na snazi do dobivanja dostatnih podataka koji će omogućiti procjenu o utjecaju tih vrsta ribarstava na dugoročnu održivost stokova, nakon čega bi bile provedene mjere očuvanja i upravljanja utemeljene na takvoj procjeni. Naknadne mjere trebaju omogućiti postupan razvoj tog ribarstva, ako je to prikladno.

7.5.5 Ako neka prirodna pojava ima negativni utjecaj na stanje živih vodenih resursa, države trebaju usvojiti mjere očuvanja i upravljanja po hitnom postupku da bi osigurale da ribolovne aktivnosti ne pogoršaju taj negativni utjecaj. Države također trebaju usvojiti takve mjere po hitnom postupku kada ribolovna aktivnost predstavlja ozbiljnu prijetnju održivosti tih resursa. Mjere usvojene po hitnom postupku trebaju biti privremene i temeljene na najboljim dostupnim znanstvenim činjenicama.

7.6 Mjere gospodarenja

7.6.1 Države trebaju osigurati da dopušteni nivo ribolova bude razmjernan stanju ribarskih resursa

7.6.2 Države trebaju usvojiti mjere koje će osigurati da plovila ne smiju vršiti ribolov ukoliko nemaju dozvolu, na način dosljedan međunarodnom pravu o međunarodnim vodama ili u skladu s nacionalnim zakonima unutar područja nacionalne jurisdikcije.

7.6.3 Gdje postoji prekoracenje ribolovnog kapaciteta, treba ustanoviti mehanizam koji će ga smanjiti na razine razmjerne s održivim iskorištenjem ribarstvenih resursa, kao i osigurati da ribari djeluju unutar ekonomskih uvjeta koji promiču odgovorno ribarenje. Takav mehanizam treba uključiti i praćenje kapaciteta ribarskih flota.

7.6.4 Treba preispitati upotrebu svih postojećih ribolovnih alata, metoda i postupaka, te mjera poduzetih da bi se osiguralo da ribolovni alati, metode i postupci, a koji nisu u skladu s odgovornim ribarenjem budu izbaceni i zamjenjeni s prihvatljivijim alternativama. U tom procesu posebna pažnja treba biti usmjerena na utjecaj takvih mjera na ribarske zajednice, uključujući njihovu sposobnost iskorištenja resursa.

7.6.5 Države, organizacije i uređenja za gospodarenje ribarstvom trebaju tako urediti ribolov da se izbjegne rizik od sukoba među ribarima koji koriste različita plovila, alate i ribolovne metode.

7.6.6 Pri odlučivanju o iskorištavanju, očuvanju i gospodarenju ribarskim resursima, ako je to prikladno i u skladu s nacionalnim zakonima i propisima, treba biti ukazana dužna pozornost tradicionalnim načinima ribarenja, potrebama i interesima starosjedilaca i lokalnih ribarskih zajednica koje su životno ovisne o ribarskim resursima.

7.6.7 U procijeni alternativnih mjera očuvanja i upravljanja, treba razmotriti njihovu isplativost i socijalni utjecaj.

7.6.8 Uspješnost mjera očuvanja i upravljanja i njihove moguće interakcije trebaju biti pod stalnim nadzorom. Takve mjere trebaju biti prikladno prepravljene ili odbačene u svjetlu novih saznanja.

7.6.9 Države trebaju poduzeti odgovarajuće mjere da minimaliziraju otpad, prilov, ulov izgubljenim ili napuštenim ribolovnim alatom, ulov ne ciljanih vrsta, ribe i neribljih vrsta, negativni utjecaj na povezane ili ovisne vrste, te posebno utjecaj na ugrožene vrste. Gdje je to primjereno, takve mjere mogu uključivati tehničke mjere vezane uz veličinu ribe, veličinu oka ili alata, prilov, lovostaj, te područja i zone namjenjene određenoj vrsti ribarstva, a posebno obrtičkom ribolovu. Gdje je god prikladno, takve mjere treba primijeniti za zaštitu mladi i ribu u mrijestu. Države i subregionalne ili regionalne organizacije i uređenja za gospodarenje ribarstvom trebaju promicati, široku primjenu, razvoj i uporabu selektivnih, za okoliš sigurnih i isplativih ribolovnih alata i tehnika.

7.6.10 Države, subregionalne i regionalne organizacije i uređenja za upravljanje ribarstvom, u okviru svojih nadležnosti, trebaju uvesti mjere koje će pomoći održivi oporavak stokova iscrpljenih resursa i onih kojima prijeti iscrpljivanje. Trebaju učiniti sve napore na osiguranju oporavaka takvih, kritičnih resursa i staništa, a za dobrobit tih resursa na koje su vršeni negativni utjecaji ribolovom i drugim ljudskim aktivnostima.

7.7 Provedba

7.7.1 Države trebaju osigurati da bude ustanovljen efikasan pravni i administrativni okvir na lokalnoj i nacionalnoj razini, a kako je potrebno za ocuvanje ribarskih resursa i upravljanje ribarstvom.

7.7.2 Države trebaju osigurati da zakoni i propisi jamce primjenjive sankcije prema težini prekršaja, a koje su primjereno oštre da budu efikasne, uključujući sankcije koje dozvoljavaju uskracivanje, te privremeno ili trajno oduzimanje ribolovnog prava u slučajevima koji nisu u skladu s mjerama ocuvanja i gospodarenja koje su na snazi.

7.7.3 Države, u skladu s nacionalnim zakonima, u ribarstvu trebaju efikasno provoditi procjene stanja, kontrolu, nadzor i mjere zakonske prisile, uključujući, gdje je to prikladno, promatracke programe, sheme inspeksijskog nadzora i program procjena plovila. Takve mjere trebaju biti poticane, te gdje je to prikladno, provodene od strane subregionalnih ili regionalnih organizacija i uredenja za upravljanje ribarstvom, a u skladu s procedurom dogovorenom u takvim organizacijama ili uredenjima.

7.7.4 Države i subregionalne ili regionalne organizacije i uredenja za upravljanje ribarstvom, kada je prikladno, trebaju se dogovoriti o načinima financiranja djelovanja takvih organizacija i uredenja, imajući na umu, između ostalog, relativnost prihoda dobivenih iz ribarstva i različite sposobnosti zemalja u mogućnostima financijskih i drugih priloga. Gdje je prikladno i kada je to moguće, takve organizacije i uredenja trebaju težiti da pokriju troškove ocuvanja, gospodarenja i istraživanja u ribarstvu.

7.7.5 Države koje su članice ili sudionici u subregionalnim ili regionalnim organizacijama i uredenjima za upravljanje ribarstvom trebaju provoditi međunarodno dogovorene mjere usvojene pod okriljem takve organizacije ili uredenja i u skladu s međunarodnim zakonom odvracati od djelovanja plovila pod zastavom zemalja koje nisu članice ili sudionici, a koja djeluju kako bi oslabile učinkovitost mjera ocuvanja i upravljanja usvojenim od tih organizacija ili uredenja.

7.8 Financijske institucije

7.8.1 Bez predrasuda prema relevantnim međunarodnim sporazumima, države trebaju poticati banke i druge financijske ustanove da ne traže, kao uvjet za dobivanje pozajmice ili hipoteke, da ribarska plovila i pomoćna ribarska plovila budu pod zastavom i jurisdikcijom bilo koga osim države korisnika prava vlasništva, a gdje bi takav zahtjev urodio vjerojatnošću nepostupanja sukladnog međunarodnim mjerama ocuvanja i gospodarenja.

CLANAK 8 - OBAVLJANJE RIBOLOVA

8.1 Dužnosti svih država

8.1.1 Države trebaju osigurati da samo obavljanja ribolova koja su one dozvolile budu sprovedana u vodama pod njihovom jurisdikcijom i da ta djelovanja budu sprovedana na odgovoran način.

8.1.2 Države trebaju voditi registar, obnavljan u redovitim razdobljima, o svim ribolovnim ovlaštenjima izdanim s njihove strane.

8.1.3 Države trebaju voditi, u skladu s priznatim međunarodnim standardima i praksom, statističke podatke, obnavljane u redovitim razdobljima, o svim ribolovnim aktivnostima dozvoljenim s njihove strane.

8.1.4 Države trebaju, u skladu s međunarodnim zakonom, u okviru subregionalnih ili regionalnih organizacija ili uredjenja za upravljanje ribarstvom, surađivati na uspostavljanju sustava procjena stanje, kontrole, nadzora i nametanja primjenjivih mjera s poštivanjem obavljanja ribolova i srodnih aktivnosti u vodama izvan njihovih nacionalnih jurisdikcija.

8.1.5 Države trebaju osigurati da zdravstveni i sigurnosni standardi budu prihvaćeni za sve koji su zaposleni u obavljanju ribolova. Takvi standardi ne smiju biti niži od minimalnih zahtjeva relevantnih međunarodnih sporazuma o uvjetima rada i službe.

8.1.6 Države trebaju urediti samostalno, s drugim državama ili s drugim odgovarajućim međunarodnim organizacijama integriranje obavljanja ribolova u pomorska traženja i spasilačke službe.

8.1.7 Države trebaju unaprijediti kroz programe obuke i vježbe, znanje i vještine ribara i, gdje je to prikladno, njihovu profesionalnu kvalifikaciju. Takvi programi trebaju uzimati u obzir dogovorene međunarodne standarde i smjernice.

8.1.8 Države trebaju, kada je to prikladno, voditi registre ribara koji trebaju, kada god je moguće, sadržavati podatke o njihovoj službi i kvalifikacijama, uključujući potvrde o stručnosti, u skladu s njihovim nacionalnim zakonima.

8.1.9 Države trebaju osigurati da primjenjive mjere u odnosu na nadzornike ili druge ovlaštene osoblje koji svojim ribolovnim plovilom povrijeđuju propise, moraju sadržavati odredbe koje, između ostalog, dopuštaju uskracivanje, opoziv ili privremeno oduzimanje prava da služe kao nadzornici ili osoblje na ribolovnom plovilu.

8.1.10 Države, u suradnji s relevantnom međunarodnom organizacijom, trebaju nastojati osigurati kroz obucavanje i vježbu da svi oni koji su uključeni u obavljanje ribolova budu informirani o najvažnijim odredbama ovog Kodeksa, isto kao i odredbama relevantnih međunarodnih konvencija

i primjenjivih standarda o zaštiti okoliša, kao i drugih standarda koji su bitni za osiguranje odgovornog obavljanja ribolova.

8.2 Obaveze države pod cijom su zastavom plovila

8.2.1 Države trebaju voditi registre ribolovnih plovila pod svojom zastavom koja imaju ribolovno pravo i u tim registrima trebaju naznačavati detalje o plovilu, vlasništvu i ribolovnom pravu.

8.2.2 Države trebaju osigurati da ribolovna plovila pod njihovom zastavom ne vrše ribolov u međunarodnim morima ili u vodama pod jurisdikcijom drugih država, osim ako takva plovila imaju Registarški certifikat i ako su ovlaštena obavljati ribolov od strane nadležnih vlasti. Na tim se plovilima moraju nalaziti Registarški certifikati i potvrda o ribolovnom pravu.

8.2.3 Ribolovna plovila ovlaštena ribariti na međunarodnim morima ili u vodama pod jurisdikcijom države pod cijom zastavom ne plove, trebaju biti obilježena u skladu s jedinstvenim i međunarodno prepoznatljivim sustavom obilježavanja brodovlja, kao što su FAO-ve Standardne specifikacije i smjernice za obilježavanje i indentifikaciju ribolovnih plovila (*Standard Specifications and Guidelines for Marking and Identification of Fishing Vessels*).

8.2.4 Ribolovni alat treba biti obilježen u skladu s nacionalnim zakonodavstvom kako bi se vlasnik alata mogao indentificirati. Propisi o označavanju alata trebaju voditi računa o jedinstvenosti i međunarodnoj prepoznatljivosti sustava označavanja alata.

8.2.5 Države pod cijom su zastavom plovila trebaju osigurati postupanje po odgovarajućim zakonima sigurnosti za ribolovna plovila i ribare, a u skladu s međunarodnim konvencijama, međunarodno dogovorenim kodeksima postupanja i dobrovoljnim smjernicama. Države moraju usvojiti prikladne sigurnosne propise za sva mala plovila, a koja nisu pokrivena s ovakvim međunarodnim konvencijama, kodeksima o postupanju ili dobrovoljnim smjernicama.

8.2.6 Države koje nisu potpisnice Sporazuma o promicanju pristupanja ribolovnih plovila s međunarodnih mora međunarodnim mjerama ocuvanja i gospodarenja (*Agreement to Promote Compliance with International Conservation and Management Measures by Fishing Vessels on High Seas*) trebaju biti poticane da prihvate Sporazum i da donesu zakone i propise u skladu s odredbama Sporazuma.

8.2.7 Države trebaju poduzeti kaznene mjere prema ribolovnim plovilima pod njihovom zastavom, a koja su zatekle u kršenju mjera ocuvanja i gospodarenja u primjeni, uključujući pretvaranje tih prekršaja u povrede po nacionalnim zakonima, a gdje je to izvedivo. Sankcije trebaju biti primjerene prekršaju i dovoljno oštre da budu efikasne u osiguravanju provedbe i suzbijanju prekršaja gdje god se oni događaju i trebaju prekršitelje lišiti dobara koja nastaju njihovim nezakonitim aktivnostima. Za teška kršenja, takve sankcije mogu sadržavati odredbe o uskracivanju, opozivu ili privremenom oduzimanju ribolovnog prava.

8.2.8 Države pod cijim zastavama plove ribolovna plovila trebaju promicati dostupnost osiguravateljskog pokrića vlasnicima i unajmiteljima ribolovnih plovila. Vlasnici i unajmitelji

ribolovnih plovila trebaju imati dostatno pokrivenost u osiguranju da zaštite posadu tih plovila i njihove interese, osiguravaju treće strane od gubitka ili štete i da zaštite svoje osobne interese.

8.2.9 Države pod čijim zastavama plove ribolovna plovila trebaju osigurati da članovi posade imaju pravo na repatrijaciju (povratak u domovinu), vodeći računa o principima navedenim u Konvenciji o repatrijaciji pomoraca (*Repatriation of Seafarers Convention*) revidiranoj 1987. godine (br.166).

8.2.10 U slučaju nesreće ribolovnog plovila ili osoba na ribolovnom plovilu, država pod čijom zastavom plovi to ribolovno plovilo treba iznijeti detalje nesreće državi svakog stranog pomorca na unesrećenom plovilu. Takve informacije, također trebaju biti upućene i Međunarodnoj pomorskoj organizaciji (*International Maritime Organization*), a gdje je to izvedivo.

8.3 Dužnosti pristanišnih država

8.3.1 Pristanišne države, kroz proceduru ustanovljenu u svojem nacionalnom zakonodavstvu, a u skladu s međunarodnim zakonom, uključujući primjenjive međunarodne sporazume i dogovore, trebaju poduzeti potrebne mjere da bi postigle ciljeve Kodeksa i pomoći drugim državama da ih postignu, te trebaju upoznati druge države s detaljima propisa i mjera koje su ustanovile u tu svrhu. Kada poduzimaju takve mjere pristanišne države ne smiju diskriminirati, bilo držanjem ili ponašanjem, plovila bilo koje strane države.

8.3.2 Pristanišne države trebaju, u skladu sa svojim nacionalnim zakonima i međunarodnim zakonom pružiti primjerenu pomoć državama pod čijom su zastavom plovila, kada je ribolovno plovilo dobrovoljno u luci ili na vanjskom terminalu te države, a država pod čijom zastavom plovi ribolovno plovilo zatraži pomoć s obzirom na neispunjavanje subregionalnih, regionalnih ili globalnih mjera očuvanja i gospodarenja ili zbog međunarodno dogovorenih minimalnih standarda za spriječavanje zagađenja, te sigurnosti, zdravlja i uvjeta rada na ribolovnom plovilu.

8.4 Obavljanje ribolova

8.4.1 Države trebaju osigurati da se ribolov obavlja u skladu s poštivanjem sigurnosti ljudskog života i propisa Međunarodne pomorske organizacije za prevenciju nesreća na moru, isto kao i zahtjeva Međunarodne pomorske organizacije koji se odnose na organizaciju pomorskog prometa, zaštitu morskog okoliša i spriječavanje oštećenja ribolovnog alata ili njegova gubitka.

8.4.2 Države trebaju zabraniti ribolov dinamitom, trovanjem i drugim sličnim destruktivnim postupcima.

8.4.3 Države trebaju uložiti svaki napor na osiguranju da dokumentacija u svezi obavljanja ribolova, zadržanog ulova ribe i drugih vrsta, te prilova, odnosno sve one informacije za koje je odlučeno, od strane nadležnog tijela za gospodarenje, da su potrebne za procjenu stoka, da budu sakupljene i sustavno prosljeđivane tim tijelima. Države trebaju, što je prije moguće ustanoviti programe, poput promatrackih i inspeksijskih shema, a u cilju promicanja postupanja prema primjenjivanim mjerama.

8.4.4 Države trebaju promicati usvajanje odgovarajuće tehnologije, vodeći računa o gospodarskim uvjetima, za najbolje korištenje i brigu o zadržanom ulovu.

8.4.5 Države s odgovarajućim industrijskim grupacijama, trebaju podsticati razvoj i provođenje tehnologija i načina djelovanja koji smanjuju prilove. Treba obeshrabrivati upotrebu ribolovnog alata i djelovanje koje vode odbacivanju ulova, a promicati ribolovne alate i djelovanja koja povećavaju mogućnost preživljavanja odbjeglih ribe.

8.4.6 Države trebaju surađivati u razvijanju i primjenjivanju tehnologija, materijala i načina djelovanja koji svode na najmanju mjeru gubljenje ribolovnog alata i ribolovni učinak izgubljenog ili napuštenog ribolovnog alata.

8.4.7 Države trebaju osigurati da se izvrši procjena štetnih utjecaja na staništa prije uvođenja u komercijalnu primjenu novih ribolovnih alata i načina djelovanja u određeno područje.

8.4.8 Treba se promicati istraživanje o utjecajima ribolovnog alata na okoliš i društvo, a posebice o utjecaju takvog alata na biološku raznovrsnost i obalne ribarske zajednice.

8.5 Selektivnost ribolovnog alata

8.5.1 Države trebaju zahtjevati da ribolovni alati, metode i djelovanja, u širokoj primjeni, budu dovoljno selektivne kako bi minimalizirale ulov nedoraslih jedinki, prilov, ulov neciljanih vrsta ribe i drugih vrsta, te smanjiti utjecaje na povezane ili ovisne vrste i da nakana srodnih propisa ne bude izigrana tehničkim napravama. U tom pogledu, ribari trebaju sudjelovati u razvoju selektivnih ribolovnih alata i metoda. Države trebaju osigurati da informacije o novim dostignućima i zahtjevima budu dostupne ribarima.

8.5.2 Kako bi unaprijedile selektivnost, države trebaju, dok sastavljaju svoje zakone i propise, voditi računa o opsegu selektivnosti ribolovnih alata, metoda i strategija dostupnih industriji.

8.5.3 Države i odgovarajuće institucije trebaju surađivati u razvoju standardnih metodologija za istraživanja selektivnosti ribolovnih alata, ribolovnih metoda i strategija.

8.5.4 Medunarodna suradnja treba biti poticana kroz istraživačke programe o selektivnosti ribolovnih alata, ribolovnih metoda i strategija, te objavljivanje rezultata takvih istraživačkih programa i transfer tehnologije.

8.6 Optimalizacija potrošnje energije

8.6.1 Države trebaju promicati razvoj odgovarajućih standarda i smjernica koje bi vodile uspješnijem korištenju energije pri ribolovu i poslije ulovnim aktivnostima unutar ribarskog sektora.

8.6.2 Države trebaju promicati razvoj i transfer tehnologije koji se odnosi na optimalizaciju potrošnje energije unutar ribarskog sektora, te posebice podsticati vlasnike, najmoprimce i voditelje ribolovnih plovila da prilagode opremu na svojim plovilima optimalnoj potrošnji energije.

8.7 Zaštita vodenog okoliša

8.7.1 Države trebaju uvesti i staviti na snagu zakone i propise utemeljene na Medunarodnoj konvenciji za prevenciju zagađenja s brodova (*International Convention for the Prevention of Pollution from Ships*), iz 1973. godine, kako je prilagodeno Protokolom, iz 1978., a koji se odnosi na to (MARPOL 73/78).

8.7.2 Vlasnici, najmoprimci i manageri ribolovnih plovila trebaju osigurati da njihova plovila budu opskrbljena s odgovarajućom opremom, kako se zahtjeva u MARPOL-u 73/78 i trebaju razmotriti uklapanje palubne preše ili peći za spaljivanje otpada odgovarajućoj klasi plovila da bi smeće i drugi otpad koji nastaje na brodu tijekom normalne službe bio zbrinut.

8.7.3 Vlasnici, najmoprimci i manageri ribolovnih brodova trebaju svesti na najmanju mjeru uzimanje otpada na brodove provodeći praksu vlastitog nadzora.

8.7.4 Posada ribolovnog plovila treba biti upućena u pravilna postupanja na brodu, a da bi osigurala da onečišćenja ne prekorace nivoe propisane MARPOL-om 73/78. Kao minimum, takva postupanja trebaju uključiti odlaganje istrošenog ulja, te rukovanje i skladištenje smeća na brodu.

8.8 Zaštita atmosfere

8.8.1 Države trebaju prihvatiti odgovarajuće standarde i smjernice koje će uključiti odredbe za smanjivanje štetnih tvari u emisiji ispušnih plinova.

8.8.2 Vlasnici, najmoprimci i manageri ribolovnih plovila trebaju osigurati da njihova plovila budu opremljena opremom za smanjivanje emisije tvari štetnih za ozon. Odgovorni članovi posade ribolovnog plovila trebaju biti upućeni u pravilno pokretanje i održavanje strojeva na plovilu.

8.8.3 Nadležne vlasti trebaju donjeti odredbe za postupno izbacivanje iz uporabe klorofluorugljika (CFC) i međuprodukata kao što su hidro-klorofluorugljika (HCFC) u sustavima za hlađenje na ribolovnim plovilima i trebaju osigurati da brodogradivna industrija i one uključene u ribolovnu industriju budu obavještene o tim odredbama i da po njima postupaju.

8.8.4 Vlasnici, najmoprimci i manageri ribolovnih plovila trebaju poduzeti odgovarajuće mjere da preurede postojeća plovila s alternativnim rashladnim uređajima bez CFC-a i HCFC-a, te alternative za halon u protupožarnim sustavima. Te alternative trebaju biti korištene pri narucivanju novih ribolovnih plovila.

8.8.5 Države i vlasnici, najmoprimci i manageri ribolovnih plovila, kao i ribari, trebaju sljediti međunarodne smjernice za odlaganje CFC-a, HCFC-a i halona.

8.9 Luke i pristanišni vezovi za ribolovna plovila

8.9.1 Države trebaju voditi racuna, između ostalog, o sljedećem pri planiranju i izgradnji luka i pristanišnih vezova:

- a) o sigurnosti pristaništa za ribolovna plovila i pružanju odgovarajućih servisnih usluga za plovila, prodavace i kupce;
- b) o osiguranju opskrbe pitkom vodom i sanitarnih uređaja;
- c) sustav za odlaganje otpada treba biti u funkciji, uključujući i odlagalište za ulje, zauljnu vodu i ribolovne alate;
- d) zagađenja od ribarskog djelovanja i vanjskih izvora treba biti sveden na najmanju mjeru; i
- e) uređenje treba biti napravljeno da se može nositi s efektima erozije i zamuljenja.

8.9.2 Države trebaju ustanoviti institucionalni okvir za odabir ili unaprijeđenje položaja luka za ribolovna plovila koji omogućuje konzultiranje s vlastima odgovornim za upravljanje obalnim područjima.

8.10 Napuštanje postojenja i drugih materijala

8.10.1 Države trebaju osigurati da se pri premještanju suvišnih vanjskih objekata poštuju standardi i smjernice koje je donjela Međunarodna pomorska organizacija (IMO). Države, također, trebaju osigurati da nadležne ribarske vlasti budu konzultirane prije donošenja odluke o napuštanju postrojenja i drugih materijala od strane nadležnih vlasti.

8.11 Umjetni grebeni i sredstva za okupljanje ribe

8.11.1 Gdje je to prikladno, države trebaju razvijati politiku povećanja stokova i unaprijeđenja ribolovnih mogućnosti kroz uporabu umjetnih građevina, a koje su smještene na morskom dnu, iznad njega ili na površini, poštujući sigurnosti plovidbe. U sklopu korištenja takvih građevina treba promicati istraživanja, uključujući utjecaje na žive morske resurse i okoliš.

8.11.2 Države trebaju osigurati da budu razmotrene odredbe odgovarajućih međunarodnih konvencija koje se tiču okoliša i sigurnosti plovidbe pri odabiru materijala koji će se koristiti za izradu umjetnih grebena, kao i pri odabiru geografske lokacije takvog umjetnog grebena,

8.11.3 Države trebaju, unutar djelokruga vlasti odgovornih za upravljanje obalnim područjima, uspostaviti sustav gospodarenja umjetnim grebenima i sredstvima za okupljanje ribe. Takav sustav gospodarenja treba tražiti odobrenje za izgradnju i razvoj tih grebena, te voditi racuna o interesima ribara, uključujući obrnike i dopunske ribare

8.11.4. Države trebaju osigurati da stručnjaci zaduženi za održavanje kartografskih zapisa i karata za navigaciju, kao i određeni stručnjaci za okoliš, budu obaviješteni prije postavljanja ili uklanjanja umjetnih grebena ili sredstava za okupljanje ribe.

CLANAK 9 - RAZVOJ AKVAKULTURE

9.1 Odgovoran razvoj akvakulture, uključujući ribarstvo bazirano na uzgoju, u područjima nacionalne jurisdikcije

9.1.1 Države trebaju ustanoviti, održavati i razvijati prikladan pravni i administrativni okvir koji pomaže pri razvoju odgovorne akvakulture.

9.1.2 Države trebaju promicati odgovoran razvoj i upravljanje akvakulturom, uključujući napredne procijene zasnovane na najboljim dostupnim znanstvenim informacijama o učincima razvoja akvakulture na genetsku raznolikost i cijelovitost ekosustava.

9.1.3 Države trebaju napraviti i redovito, a po potrebi obnavljati strategije i planove razvoja akvakulture, te osigurati da razvoj akvakulture bude ekološki održiv i da dopušta racionalnu uporabu resursa podjeljenih između akvakulture i drugih aktivnosti.

9.1.4 Države trebaju osigurati da razvoj akvakulture nema negativni učinak na sredstva za život lokalnih zajednica i njihov pristup ribolovnim područjima.

9.1.5 Države trebaju ustanoviti učinkovite procedure, specifične za akvakulturu, za poduzimanje prikladnih procjena i procjena stanja okoliša s ciljem minimaliziranja negativnih ekoloških promjena, te povezanih ekonomskih i socijalnih posljedica, koje su rezultat izuzimanja vode, uporabe zemljišta, istjecanja otpadnih voda, uporabe lijekova i kemikalija, te drugih akvakulturnih aktivnosti.

9.2 Odgovoran razvoj akvakulture uključujući ribarstvo bazirano na uzgoju u transgraničnim vodenim ekosustavima

9.2.1 Države trebaju zaštititi transgranični vodeni ekosustav odgovornim djelovanjem u akvakulturi unutar njihovih nacionalnih jurisdikcija i suradnjom u promicanju održivog djelovanja u akvakulturi.

9.2.2 Države trebaju osigurati odgovoran izbor vrsta, s dužnim poštivanjem prema susjednim zemljama i u skladu s međunarodnim pravom, reprodukciju i upravljanjem akvakulturnim aktivnostima koje mogu djelovati na transgranične vodene ekosustave.

9.2.3 Države se trebaju konzultirati s njima susjednim državama, kad je to prikladno, a prije uvođenja alohtonih vrsta u transgranične vodene ekosustave.

9.2.4 Države trebaju uspostaviti odgovarajuće mehanizme, kao što su baze podataka i informatičke mreže da bi sakupljale, dijelile i objavljivale podatke povezane sa svojim

akvakulturnim djelovanjima da omoguće suradnju na planovima za razvoj akvakulture, na nacionalnoj, subregionalnoj, regionalnoj i globalnoj razini.

9.2.5 Države trebaju suradivati na razvoju prikladnih mehanizama za procenje utjecaja *inputa* korištenih u akvakulturi, kada se to zahtjeva.

9.3 Korištenje vodenih genetskih resursa za akvakulturu uključujući ribarstvo bazirano na uzgoju

9.3.1 Države trebaju očuvati genetsku raznovrsnost i održati cjelovitost vodenih zajednica i ekosustava odgovarajućim upravljanjem. Posebice, naponi trebaju biti poduzeti na minimaliziranju štetnih učinaka od uvođenja alohtonih vrsta ili genetski modificiranih stokova korištenih u akvakulturi, uključujući ribarstvo bazirano na uzgoju u vodama, a posebno tamo gdje postoji značajna mogućnost širenja tih alohtonih vrsta ili genetski modificiranih stokova u vode pod jurisdikcijom druge države, isto kao i u vode pod jurisdikcijom države podrijetla. Države trebaju, kada je god moguće, promicati korake ka minimaliziranju genetske štete, bolesti i drugih posljedica od odbjegle uzgajane ribe na divlje populacije.

9.3.2 Države trebaju suradivati na razradi, usvajanju i provedbi međunarodnih kodeksa ponašanja i postupaka za uvođenje i transfer vodenih organizama.

9.3.3 Države trebaju, u cilju minimaliziranja rizika transfera bolesti i drugih štetnih učinaka na divlje ili uzgajane stokove, podsticati usvajanje odgovarajućih postupaka u genetskom unaprijeđenju uzgajanih jedinki, uvođenju alohtonih vrsta, te u proizvodnji, prodaji i prometu ikre, licinki ili mladi uzgojnih jedinki ili drugog živog materijala. Države trebaju olakšati pripremu i provedbu odgovarajućih nacionalnih kodeksa ponašanja i postupaka prema ovom učinku.

9.3.4 Države trebaju poticati korištenje odgovarajućih postupaka za selekciju uzgajanih jedinki i za proizvodnju ikre, licinki i mladi.

9.3.5 Države trebaju, gdje je to prikladno, poticati istraživanja, te gdje je to izvedivo, razvoj uzgojnih tehnika za ugrožene vrste zbog zaštite, obnove i povećanja njihova stoka, vodeći računa o presudnoj potrebi da se očuva genetska raznovrsnost ugroženih vrsta.

9.4 Odgovorna akvakultura na proizvodnoj razini

9.4.1 Države trebaju promicati odgovornost postupaka u akvakulturi, kao podršku ruralnim sredinama, organizacijama proizvođača i uzgajivcima ribe.

9.4.2 Države trebaju promicati aktivno sudjelovanje uzgajivaca i njihovih zajednica u razvoju odgovornih postupaka gospodarenja u akvakulturi.

9.4.3 Države trebaju promicati nastojanja koja unaprijeđuju odabir i korištenje odgovarajuće hrane, dodataka hrani i gnojiva, uključujući umjetna gnojiva.

9.4.4 Države trebaju promicati gospodarske postupke učinkovitog uzgoja i zdravlja ribe, dajući prednost higijenskim mjerama i vakcinama. Treba biti osigurana, sigurna, učinkovita i minimalna uporaba terapeutika, hormona i lijekova, antibiotika i drugih kemikalija za kontrolu bolesti.

9.4.5 Države trebaju propisati uporabu kemijskih sredstava u akvakulturi, a koja su opasna za ljudsko zdravlje i okoliš.

9.4.6 Države trebaju zahtijevati da odlaganje otpada, poput strvina, mulja, mrtve ili bolesne ribe, zastarijelih veterinarskih lijekova i drugih opasnih kemijskih sredstva, ne predstavljaju opasnost za ljudsko zdravlje i okoliš.

9.4.7 Države trebaju osigurati ispravnost proizvoda akvakulture i promicati nastojanja koje podržavaju kvalitetu proizvoda i unaprijeđuju njihovu vrijednost kroz posebnu brigu prije izlova, za vrijeme izlova i primarne prerade, te tijekom skladištenja i transporta proizvoda.

CLANAK 10 - INTEGRACIJA RIBARSTVA U MANAGEMENT OBALNOG PODRUCJA

10.1 Institucionalni okvir

10.1.1 Države trebaju osigurati da bude prihvacen odgovarajući politički, pravni i institucionalni okvir za postizanje održivog i integriranog korištenja resursa, vodeći računa o krhkosti obalnog ekosustava i ograničenosti njihovih prirodnih resursa i potrebama obalnih zajednica.

10.1.2 U pogledu višenamjenskog korištenja obalnih područja, države trebaju osigurati da predstavnici ribarskog sektora i ribarskih zajednica budu konzultirani u procesu donošenja odluka i drugim aktivnostima koje se odnose na planove gospodarenja i razvoja obalnog područja.

10.1.3 Države trebaju razvijati prikladne institucionalne i pravne okvire u cilju određivanja mogućih uporaba obalnih resursa i upravljanja pristupom obalnim resursima, vodeći računa o pravima obalnih ribarskih zajednica i njihovim uobicajenim postupanjima toliko da budu spojiva s održivim razvojem.

10.1.4 Države trebaju omogućiti prihvacanje ribarskih postupaka koji izbjegavaju sukobe među korisnicima ribarskih resursa, te među njima i drugim korisnicima obalnih područja.

10.1.5 Države trebaju promicati utemeljenje postupaka i mehanizama na odgovarajućim administrativnim razinama da riješe sporove koji se javljaju unutar ribarskog sektora i između korisnika ribarskih resursa i drugih korisnika obalnog područja.

10.2 Politicke mjere

10.2.1 Države trebaju promicati stvaranje javne svijesti o potrebi zaštite i upravljanja obalnim resursima i sudjelovanje u procesu upravljanja onih na koje procesi upravljanja utjecu.

10.2.2 Kako bi pomogle pri donošenju odluka o dodjeli i uporabi obalnih resursa, države trebaju promicati procjenu njihovih individualnih vrijednosti vodeći računa o ekonomskim, socijalnim i kulturnim čimbenicima.

10.2.3 U postavljanju politike upravljanja obalnim područjima, države trebaju obavezno voditi računa o obuhvaćenim rizicima i nesigurnostima.

10.2.4 Države, u skladu sa svojim mogućnostima, trebaju ustanoviti ili poticati ustanovljenje sustava praćenja stanja obalnog okoliša kao dijela procesa upravljanja obalom koristeći fizičke, kemijske, biološke, ekonomske i socijalne parametre.

10.2.5 Države trebaju promicati multidisciplinarna istraživanja kao podršku upravljanju obalom, posebice u njenim okolišnim, biološkim, ekonomskim, socijalnim, pravnim i institucionalnim aspektima.

10.3 Regionalna suradnja

10.3.1 Države sa susjednim obalnim područjima trebaju međusobno surađivati da omoguće održivo iskorištavanje obalnih resursa i očuvanje okoliša.

10.3.2 U slučaju aktivnosti koje mogu imati negativne prekogranične učinke na okoliš u obalnom području, države trebaju:

- a) osigurati pravovremene informacije i, ako je to moguće, prethodno obavijestiti potencijalno ugrožene države;
- b) savjetovati se s tim državama što je prije moguće.

10.3.3 Države trebaju surađivati na subregionalnim i regionalnim razinama kako bi unaprijedile upravljanje obalnim područjem.

10.4 Provedba

10.4.1 Države trebaju ustanoviti mehanizme za suradnju i koordinaciju među nacionalnim vlastima uključenim u planiranje, razvoj, očuvanje i upravljanje obalnim područjima.

10.4.2. Države trebaju osigurati da vlast ili vlasti koje predstavljaju ribarski sektor u procesu upravljanja obalnim područjem imaju odgovarajuće tehničke kapacitete i novčana sredstva.

CLANAK 11 - POSTUPANJE I TRGOVINA OSTVARENIM ULOVIMA

11.1 Odgovorna uporaba ribe

11.1.1 Države trebaju usvojiti odgovarajuće mjere da bi osigurale pravo potrošača na sigurnu, zdravu i nepokvarenu ribu i riblje proizvode.

11.1.2 Države trebaju ustanoviti i održavati učinkovit nacionalni sustav zaštite i osiguranja kakvoće, radi zaštite zdravlja potrošača i prevencije trgovackih prijevara.

11.1.3 Države trebaju uspostaviti minimalne standarde zaštite i osiguranja kakvoće, te osigurati da ti standardi budu učinkovito primjenjeni svugdje u industriji. One trebaju promicati provedbu standarda kakvoće usuglašene sa sadržajem FAO/WHO-vog Kodeksa prehrambene komisije (*FAO/WHO Codex Alimentarius Commission*) i drugih relevantnih organizacija ili uredjenja.

11.1.4 Države trebaju surađivati na postizanju harmonizacije ili uzajamne prepoznatljivosti, a i obojega ukoliko je to prikladno, nacionalnih sanitarnih mjera i programa ovjere, te da istraže mogućnosti za ustanovljenje obostrano prepoznatljivih agencija za nadzor i ovjeru.

11.1.5 Države trebaju pri oblikovanju nacionalne politike održivog razvoja iskorištenja resursa ribarstva posvetiti dužnu pozornost gospodarskoj i društvenoj ulozi poslijehodnog ribarskog sektora.

11.1.6 Države i druge relevantne organizacije trebaju sponzorirati istraživanje ribarske tehnologije i osiguranja kakvoće, te poduprijeti projekte unaprijedenja postupanja s ribom poslije izlova, vodeći računa o gospodarskom, društvenom, okolišnom i prehrambenom utjecaju takvih projekata.

11.1.7 Bilježeci postojanje različitih proizvodnih postupaka države trebaju kroz suradnju i omogućavanje razvoja i transfera prikladnih tehnologija, osigurati da su prerada, promet i postupci skladištenja prihvatljivi za okoliš.

11.1.8 Države trebaju podsticati one koji su uključeni u preradu ribe, njenu distribuciju i marketing na:

- a) smanjenje gubitaka i otpada poslije izlova;
- b) unaprijedenje iskorištenja prilova, toliko da bude uskladen s postupcima odgovornog upravljanja ribarstvom; i
- c) iskorištenje resursa, a osobito vode i energije, te napose drveta, na način prihvatljiv za okoliš.

11.1.9 Države trebaju podsticati uporabu ribe za ljudsku potrošnju i promicati potrošnju ribe, kad god je to prikladno.

11.1.10 Države trebaju surađivati kako bi omogućile proizvodnju proizvoda dodane vrijednosti u zemljama u razvoju.

11.1.11 Države trebaju osigurati da međunarodna i domaća trgovina ribom i proizvodima ribarstva odgovara ispravnim postupcima ocuvanja i gospodarenja, kroz unaprijednje identifikacije podrijetla ribe i proizvoda ribarstva kojima se trguje.

11.1.12 Države trebaju osigurati da su učinci poslijeizlovnih aktivnosti razmatrani u razvoju srodnih zakona, propisa i politika, bez stvaranja ikakvih tržišnih poremećaja.

11.2 Odgovorna međunarodna trgovina

11.2.1 Odredbe ovog Kodeksa trebaju biti interpretirane i primjenjene u skladu s principima, pravima i obvezama ustanovljenim u Sporazumu Svjetske trgovinske organizacije (*World Trade Organization -WTO- Agreement*).

11.2.2 Međunarodna trgovina ribom i proizvodima od ribe ne bi trebala kompromitirati održiv razvoj ribarstva i odgovorno iskorištavanje živih vodenih resursa.

11.2.3 Države trebaju osigurati da mjere koje utječu na međunarodnu trgovinu ribom i proizvodima od ribe budu transparentne, a kada je to prikladno, zasnovane na znanstvenim spoznajama, i u skladu s međunarodno dogovorenim pravilima.

11.2.4 Mjere za trgovinu ribom, koje su države usvojile radi zaštite ljudskog ili životinjskog života ili zdravlja, interesa potrošača ili okoliša, ne bi trebale biti diskriminacijske i trebaju biti u skladu s međunarodno dogovorenim pravilima o trgovini, a posebno s principima, pravima i obvezama ustanovljenim u Sporazumu o provedbi sanitarnih i fitosanitarnih mjera (*Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures*) i Sporazumu o tehničkim barijerama trgovine (*Agreement on Technical Barriers to Trade*) Svjetske trgovinske organizacije.

11.2.5 Države trebaju i dalje liberalizirati trgovinu ribom i proizvodima od ribe i ukloniti trgovinske barijere i iskrivljenosti kao što su carine, kvote i netarifne barijere u skladu s principima, pravima i obvezama WTO-ovog Sporazuma.

11.2.6 Države ne bi trebale izravno ili neizravno stvarati nepotrebne ili skrivene trgovinske barijere koje ograničavaju potrošačevo pravo na izbor dobavljača ili one koje ograničavaju pristup tržištu.

11.2.7 Države ne bi trebale uvjetovati pristup tržištu pristupom resursima. Ovo načelo ne sprječava mogućnost ribolovnih dogovora među državama koji uključuju odredbe koje se odnose na pristup resursima, trgovinu i pristup tržištu, transfer tehnologije, znanstvena istraživanja, obucavanje ili druge relevantne elemente.

11.2.8 Države ne bi trebale vezivati pristup tržištu kupovinom određene tehnologije ili prodajom drugih proizvoda.

11.2.9 Države trebaju surađivati u skladu s relevantnim međunarodnim sporazumima o trgovini ugroženim vrstama.

11.2.10 Države trebaju razvijati međunarodne sporazume o trgovini živim uzorcima gdje postoji rizik od nanošenja štete okolišu bilo u državama izvoza ili uvoza.

11.2.11 Države trebaju surađivati na promicanju prihvatanja i efikasnog provođenja relevantnih međunarodnih standarda za trgovinu ribom i ribljim proizvodima, te očuvanju živih vodenih resursa.

11.2.12 Države ne bi trebale slabiti mjere očuvanja živih vodenih resursa, a da bi dobile trgovinske ili investicijske beneficije.

11.2.13 Države trebaju surađivati na razvijanju međunarodno prihvatljivih pravila ili standarda za trgovinu ribom i ribljim proizvodima, a u skladu s principima, pravima i obvezama ustanovljenim WTO-ovim Sporazumom.

11.2.14 Države trebaju međusobno surađivati i aktivno sudjelovati na relevantnim regionalnim ili multilateralnim skupovima, kao što je WTO, a da bi osigurale pravednu, nediskriminirajuću trgovinu ribom i ribljim proizvodima, kao i široko prihvaćanje multilaterelno dogovorenih ribarstvenih mjera očuvanja.

11.2.15 Države, agencije za pomoć, multilateralne razvojne banke i druge relevantne međunarodne organizacije trebaju osigurati da njihove politike i postupci koji se odnose na promicanje međunarodne trgovine ribom i izvoznom proizvodnjom ne rezultiraju degradacijom okoliša ili štetnim utjecajem na prehrambena prava i potrebe ljudi kojima je riba potrebna za zdravlje i dobrobit, te kojima slični izvori hrane nisu lako dostupni ili si ih ne mogu priuštiti.

11.3 Zakoni i propisi povezani s trgovinom ribe

11.3.1 Zakoni, propisi i administrativne procedure primjenjive na međunarodnu trgovinu ribom i ribljim proizvodima trebaju biti transparentne, što jednostavnije, razumljive i kada je to moguće, zasnovane na znanstvenim dokazima.

11.3.2 Države, u skladu sa svojim nacionalnim zakonima, trebaju omogućiti odgovarajuće savjetovanje kojem će prisustvovati i industrija, kao i skupine za očuvanje okoliša i zaštitu potrošača u razvoju i provedbi zakona i propisa povezanih s trgovinom ribom i ribljim proizvodima.

11.3.3 Države trebaju pojednostavniti svoje zakone, propise i administrativne procedure primjenjive na trgovinu ribom i ribljim proizvodima, a da pri tom ne ugroze njihovu efikasnost.

11.3.4 Kada država uvodi promjene u svoje pravne uvjete dirajući u trgovinu ribom i ribljim proizvodima s drugim državama, treba dati dovoljno odgovarajućih informacija i vremena da omogući državama i proizvođačima na koje djeluju uvedene promjene da prilagode svoju proizvodnju i proceduru. S tim u vezi, bilo bi poželjno konzultiranje s pogodnim državama o

vremenskom okviru za provedbu promjena. Dužno poštovanje treba biti dano zahtjevima zemalja u razvoju za privremeno odgaganje poštivanja tih obveza.

11.3.5 Države trebaju periodično revidirati zakone i propise koji se primjenjuju na međunarodnu trgovinu ribom i ribljim proizvodima kako bi ustanovile da li i dalje postoje uvjeti koji su doveli do njihovog uvođenja i postojanja.

11.3.6 Države trebaju, koliko god je to moguće, ujednaciti standarde koji se odnose na trgovinu ribom i ribljim proizvodima u skladu s relevantnim međunarodno priznatim odredbama.

11.3.7 Države trebaju pravovremeno sakupljati, objavlјivati i razmjenјivati, točne i ispravne statističke informacije o međunarodnoj trgovini ribom i proizvodima od ribe, kroz nadležne nacionalne institucije i međunarodne organizacije.

11.3.8 Države trebaju bez odlaganja obavijestiti zainteresirane države, WTO i druge odgovarajuće međunarodne organizacije o razvoju i promjenama zakona, propisa i administrativnih procedura koje se primjenjuju u međunarodnoj trgovini ribom i proizvodima od ribe.

CLANAK 12 - ISTRAŽIVANJE U RIBARSTVU

12.1 Države trebaju prepoznati da odgovorno ribarenje zahtjeva dostupnost cvrstih znanstvenih osnova kao pomoć managerima u ribarstvu i drugim zainteresiranim stranama u donošenju odluka. Dakle, države trebaju osigurati da odgovarajuća istraživanja budu vodena u svim aspektima ribarstva, uključujući biologiju, ekologiju, tehnologiju, znanost o okolišu, ekonomiju, sociologiju, akvakulturnu i nutricionistiku. Države trebaju osigurati dostupnost istraživačkih sredstava i skrbiti se za odgovarajuću obuku, zapošljavanje osoblja i izgradnju institucija koje će provoditi istraživanja, vodeći računa o posebnim potrebama zemalja u razvoju.

12.2 Države trebaju ustanoviti odgovarajući institucionalni okvir da odrede potrebna primjenjena istraživanja i njihovo ispravno korištenje.

12.3 Države trebaju osigurati da podaci prikupljeni istraživanjima budu analizirani, rezultati takvih analiza budu prikladno objavlјeni, poštujući povjerljivost, pravovremeno i na jasan način distribuirani, a da bi najbolje znanstvene spoznaje bile dostupne kao prilog ocuvanju, gospodarenju i razvoju ribarstva. U nedostatku dostatnih znanstvenih informacija, odgovarajuće istraživanje treba biti pokrenuto što je prije moguće.

12.4 Države trebaju sakupljati vjerodostojne i točne podatke koji su potrebni za procijenu stanja ribarstva i ekosustava, uključujući podatke o prilovu, neiskoristivom prilovu i ulovu nedoraslih jedinki. Gdje je to prikladno, ovi podaci trebaju biti dostupni relevantnim državama, subregionalnim, regionalnim i globalnim ribarskim organizacijama, u odgovarajućem vremenu i razini sakupljanja.

12.5 Države trebaju biti u mogućnosti pratiti i procijeniti stanje stokova pod svojom nadležnošću, uključujući utjecaje promjene ekosustava do kojih dolazi zbog ribolovnog pritiska, zagadenja ili

narušavanja staništa. Također trebaju ustanoviti istraživačke kapacitete neophodne za procijenu utjecaja klimatskih ili okolišnih promjena na riblje stokove i vodene ekosustave.

12.6 Države trebaju podržavati i jacati nacionalne istraživačke sposobnosti da bi dostigle priznate znanstvene standarde.

12.7 Države, koliko god je prikladno, a u suradnji s relevantnim međunarodnim organizacijama, trebaju poticati istraživanja optimalnog iskorištavanja ribarskih resursa i stimulirati istraživanja koja će podržavati nacionalnu politiku koja se odnosi na ribu kao hranu.

12.8 Države trebaju voditi istraživanja i pratiti opskrbu ljudi hranom iz vodenih izvora, te okoliš iz kojeg se izuzima, radi osiguranja zdravlja potrošača od štetnih utjecaja. Rezultati tih istraživanja trebaju biti dostupni javnosti.

12.9 Države trebaju osigurati da ekonomski, socijalni, tržišni i institucionalni aspekti ribarstva budu primjereno istraženi, te da usporedni podaci proizlaze iz procjena, analiza i političkih formulacija koje su u tijeku.

12.10 Države trebaju izvoditi studije o selektivnosti ribolovnih alata, o utjecaju alata na okoliš ciljane vrste i ponašanja ciljanih i neciljanih vrsta u odnosu na takave ribolovne alate, a kao pomoć za donošenje odluka o gospodarenju i s pogledom na minimalizaciju neiskoristivog ulova kao i zaštite bioraznolikosti ekosustava i vodenih staništa.

12.11 Države trebaju osigurati da prije komercijalnog uvođenja novih tipova alata, bude provedena znanstvena procjena o njihovom utjecaju na ribarstvo i ekosustave gdje će biti korišteni. Rezultati primjene tih alata trebaju biti procenjeni.

12.12 Države trebaju istražiti i dokumentirati tradicionalno znanje o ribarstvu i tehnologijama, a posebno onih koje se odnose na mali ribolov, kako bi procijenili njihovu primjenu na zaštitu, upravljanju i razvoju održivog ribarstva.

12.13 Države trebaju promicati korištenje rezultata istraživanja kao osnova za određivanje ciljeva gospodarenja, referentnih tocaka i kriterija provedbe, kao i osiguranja primjerenih veza između primjenjenih istraživanja i ribarske uprave.

12.14 Države koje provode istraživačke aktivnosti u vodama pod jurisdikcijom druge države trebaju osigurati da njihova plovila udovoljavaju zakonima i propisima te države i međunarodnim zakonima.

12.15 Države trebaju promicati prihvatanje jedinstvenih smjernica za provođenje ribarskih istraživanja na međunarodnim morima.

12.16 Države trebaju, gdje je to prikladno, podržati ustanovljavanje mehanizama, između ostalog, uključujući prihvatanje jedinstvenih smjernica, radi olakšanja istraživanja na subregionalnoj ili regionalnoj razini i trebaju podsticati razmjenu rezultata takvih istraživanja s drugim regijama.

12.17 Države, bilo izravno ili uz podršku relevantne međunarodne organizacije, trebaju razvijati suradnicke tehnicke i istraživačke programe radi unaprijeđenja razumjevanja biologije, okoliša i stanja transgraničnih vodenih stokova.

12.18 Države i relevantne međunarodne organizacije trebaju unaprijediti i pojačati istraživačke kapacitete zemalja u razvoju, a između ostalog, u područjima prikupljanja i analiziranja podataka, informacija, znanosti i tehnologije, razvoju ljudskih potencijala i odredbi o istraživačkim olakšicama, kako bi mogle uspješno sudjelovati u očuvanju, upravljanju i održivom korištenju živih vodenih resursa.

12.19 Nadležne međunarodne organizacije trebaju na zahtjev pružiti prikladnu tehniku i financijsku potporu državama i kada su uključene u istraživanja s ciljem procijene stoka koji je prethodno bio nelovljen ili vrlo malo lovljen.

12.20 Relevantne tehnicke i financijske međunarodne organizacije trebaju, na zahtjev, podržati države u njihovim istraživačkim nastojanjima, poklanjajući posebnu pažnju zemljama u razvoju, posebice najslabije razvijenim, a među njima i malim otocima i državama.

Prilog 1

OSNOVA IZVORA I RAZRADA KODEKSA

1. Ovaj aneks opisuje proces razrade i pregovaranja pri izradi ovog Kodeksa, koji je doveo do podnošenja prijedloga na usvajanje na Dvadeset i osmom zasjedanju FAO-ve Konferencije. Smatralo se korisnim dodati ovaj aneks kao preporuku izvoru i razvoju Kodeksa, te tako izraziti iskazane interese i kompromisni duh svih strana koje su bile uključene u njegovu razradu. Vjerovalo se da će to doprinjeti promicanju neophodnog usvajanja za njegovu provedbu.
2. Na različitim međunarodnim skupovima dugo je izražavana zabrinutost u svezi jasnih znakova preiskorištenja važnih ribljih stokova, štete na ekosustavima, ekonomskih gubitaka i problema koji utjecu na trgovinu ribom - što je sve prijetilo dugoročnoj održivosti ribarstva, te i nadalje narušavalo doprinos ribarstva opskrbi hranom. U raspravi o trenutnom stanju i prospektu svijetskog ribarstva, na Devetnaestom zasjedanju FAO-vog Odbora za ribarstvo (COFI), održanom u ožujku 1991. godine preporučeno je da FAO treba razviti koncept odgovornog ribarstva i razraditi Kodeks ponašanja do kraja.
3. Nastavno je meksička vlada u suradnji s FAO-om organizirala Međunarodnu konferenciju o odgovornom ribolovu u Cancunu, u svibnju 1992. Nadalje, na toj je konferenciji podržana Cancunska deklaracija koja je razvila koncept odgovornog ribarstva, ustvrdivši da "ovaj koncept zaokružuje održivo korištenje ribarskih resursa u skladu s okolišem; uporabu ulovnih i akvakulturnih postupaka koji nisu štetni za ekosustav, resurse ili njihovu kvalitetu; ugradnju dodane vrijednosti u takve proizvode kroz transformacijske procese u skladu sa zahtjevanim sanitarnim standardima; provođenje postupaka komercijalizacije, tako da potrošačima osiguravaju pristup dobrim i kvalitetnim proizvodima".
4. Cancunska je deklaracija bila ponudena na pozornost UNCED Rio samitu u lipnju 1992. godine, a koji je podupro pripremu Kodeksa odgovornog ribarstva. FAO-ve tehničke konzultacije o ribolovu na međunarodnim morima održane u rujnu 1992. godine su, nadalje, preporučile da se u razradi Kodeksa obrade problemi vezani uz ribarstvo na međunarodnim vodama.
5. FAO-v Savjet je na Stodrugoj sjednici održanoj u studenom 1992. raspravio razradu Kodeksa, preporučujući da prednost bude dana problemima međunarodnih mora, te je zatraženo da prijedlozi za Kodeks budu predstavljeni do sjednice Odbora za ribarstvo (COFI), 1993.
6. Na Dvadesetoj sjednici COFI-a, održanoj u ožujku 1993., ispitana su opća načela za takav Kodeks, uključujući razradu smjernica i podržan je vremenski okvir za daljnju razradu Kodeksa. Također je zatraženo od FAO-a da pripremi, po hitnom postupku, a kao dio Kodeksa, prijedloge za spriječavanje promjena zastava na ribolovnim plovilima koje utjecu na mjere očuvanja i upravljanja na međunarodnim morima.

7. Daljnji razvoj Kodeksa odgovornog ribarstva se odvijao sukladno dogovorima, kroz konzultacije i u suradnji s relevantnim tijelima UN-a i drugim međunarodnim organizacijama, uključujući i nevladine organizacije.

8. U provođenju instrukcija FAO-vih vodećih tijela, sastavljen je nacrt Kodeksa, na način da je uskladen s Konvencijom Ujedinjenih Naroda o Pravu mora iz 1982., vodeći računa o Cancunskoj deklaraciji iz 1992., Deklaraciji iz Rija iz 1992., odredbama Agende 21 UNCED-a, zaključcima i preporukama FAO-vih Tehničkih konzultacija o ribolovu na međunarodnim morima iz 1992., Strategiji usvojenoj 1984. na FAO-voj Svjetskoj konferenciji o managementu i razvoju ribarstva i drugim relevantnim instrumentima, uključujući i rezultate UN-ove Konferencije o raspršenim ribljim stokovima i visoko migratornim ribljim stokovima, koja je tada bila u tijeku, a koja je u kolovozu 1986. prihvatila Sporazum za provođenje odredbi Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora od 10. prosinca 1982., koje se tiču raspršenih ribljih stokova i visoko migratornih ribljih stokova.

9. Na svojoj Dvadesetsedmoj sjednici, u studenom 1993., FAO-va Konferencija je usvojila Sporazum o promicanju postupanja ribolovnih plovila na međunarodnim morima, sukladno međunarodnim mjerama ocuvanja i gospodarenja (*Agreement to Promote Compliance with International Conservation and Management Measures by Fishing Vessels on High Seas*) i preporučila da Opcia nacela Kodeksa o odgovornom ribarstvu budu pripremljena “po žurnom postupku” u cilju orijentacijske formulacije tematskih članaka. Prema tome, nacrt teksta Opcih nacela je bio razmotren od strane neformalne Radne skupine nominiranih, vladinih eksperata, koja se susrela u Rimu, u veljaci 1994. Revidirani nacrt je bio široko razaslan svim zemljama članicama i pridruženim članicama FAO-a, isto kao i međuvladinim i nevladinim organizacijama. Zaprimiteljne su primjedbe na drugu verziju Opcih nacela potom bile ugrađene u nacrt Kodeksa, skupa s prijedlozima za alternativni tekst. Taj dokument je također bio predmetom neformalnih konzultacija s međunarodnim organizacijama u prigodi Četvrtog zasjedanja Konferencije Ujedinjenih naroda o raspršenim ribljim stokovima i visokomigratornim ribljim stokovima, održanoj u kolovozu 1994. u New Yorku.

10. Kako bi se omogućilo razmatranje citavog teksta nacrta Kodeksa, generalni direktor je predložio Savjetu da na svom Stošestom zasjedanju u lipnju 1994. organizira Tehnicke konzultacije o Kodeksu odgovornog ribarstva, otvorenom za sve zemlje članice, zainteresirane nečlanice, međuvladine i nevladine organizacije, u cilju osiguranja mogućnosti najšireg sudjelovanja svih zainteresiranih strana u ranom stadiju njegove razrade.

11. Ove Tehnicke konzultacije su održane u Rimu od 26. rujna do 5. listopada 1994., te je predstavljen cjelokupan nacrt Kodeksa i prvi nacrt tehničkih smjernica kao potpora mnogim Tematskim člancima Kodeksa. Slijedeći temeljiti pregled svih članaka cjelovitog nacrta Kodeksa, a onda je na osnovu primjedbi iznesenih tijekom plenarne rasprave i specifičnih pisanih izmjena nacrta prikupljenih tijekom Konzultacija pripremljen Alternativni nacrt za tajništvo.

12. Konzultacije su bile u mogućnosti detaljno razmotriti alternativni nacrt u tri od šest tematskih članaka Kodeksa, to će reći, članak 9. “Integracija ribarstva u management oblanog područja”, članak 6. “Gospodarenje u ribarstvu”, članak 7. “Oblavljanje ribolova”, tj. izuzev onih nacela koja su bila pod vjerojatnim utjecajem zaključaka održavne Konferencije UN-a o raspršenim

ribljim stokovima i visokomigratornim ribljim stokovima. Kratko administrativno izvješće bilo je pripremljeno za Savjet FAO-a i COFI.

13. Tehnicke konzultacije su predložile Savjetu za njegovu Stosedmu sjednicu, 15.-24. studenog 1994., da završna formulacija onih nacela koja se uglavnom odnose na probleme međunarodnih mora budu ostavljena privremeno nedovršena do zaključaka Konferencije UN-a. Savjet je nacelno prihvatio predloženu proceduru primjećujući da slijedi rasprava na predstojećoj sjednici COFI-a, te da bi završni nacrt Kodeksa bio predložen Savjetu FAO-a u lipnju 1995., koji bi tada, ako ustreba, odlučio o neophodnosti sazivanja Tehnickog odbora, usporedo sa sjednicom Savjeta, a u cilju daljnje detaljne razrade odredbi Kodeksa.

14. Na osnovu vrijednih primjedbi i detaljnih prijedloga primljenih s Tehnickih konzultacija, Tajništvo je razradilo revidirani nacrt Kodeksa o odgovornom ribarstvu, koji je bio predložen za Dvadesetprvu sjednicu Odbora za ribarstvo, održanu od 10.-15. ožujka 1995.

15. Odbor za ribarstvo je, također bio informiran o tome da je Konferencija UN-a očekivala zaključiti svoj rad u kolovozu 1995. Predloženo je da privremeno neriješena nacela u nacrtu teksta Kodeksa mogu tada biti uskladeni s jezikom dogovorenim na Konferenciji UN-a, a u skladu s mehanizmom da to bude odlučeno na Odboru i Savjetu, prije podnošenja cjelovitog Kodeksa na njegovo usvajanje na Dvadesetosmoj sjednici Konferencije FAO-a u listopadu 1995.

16. Odbor je bio informiran o različitim koracima koje je poduzelo Tajništvo u pripremi nacrt Kodeksa. Odbor je ustanovio stalnu Radnu skupinu da bi revidirala nacrt teksta Kodeksa. Radna skupina se sastala od 10.-14. ožujka 1995., te poduzela detaljnu reviziju nacrt Kodeksa kao nastavak rada obavljenog na Tehnickim konzultacijama. Time je dovršen i potvrđen tekst od 8. do 11. članka. Zbog vremenskog ograničenja, Radna skupina je osigurala upute Tajništvu za redefiniranje članaka od 1. do 5. Također je preporučeno da elementi o istraživanju i suradnji, isto kao i o akvakulturi, budu uključeni u članak 5., Opća nacela, kako bi se izrazili problemi razvijeni u tematskim člancima Kodeksa.

17. Odbor je podržao prijedlog prihvacen na Stosedamoj sjednici Savjeta o mehanizmu završetka Kodeksa. Završna formuliranja tih principa koji se uglavnom odnose na probleme koji se ticu raspršenih ribljih stokova i visokomigratornih ribljih stokova, a koji cine samo jedan manji dio Kodeksa, treba biti preispitana u svijetlu zaključaka Konferencije UN-a. Radna skupina je također preporučila da, jednom kada dogovor bude postignut o toj temi, da bi bilo neophodno je uskladiti pravne, tehnicke i jezične aspekte Kodeksa, kako bi se omogućilo njegovo konacno prihvatanje.

18. Izvještaj stalne Radne grupe bio je predstavljen na Ministarskom sastanku o ribarstvu, održanom 14. i 15. ožujka 1995., zajedno sa sjednicom COFI-a. Rimski konsenzus o svijetskom ribarstvu, s tog sastanka, široko je potaknuo da "vladine i međunarodne organizacije poduzmu promptnu akciju na završenju međunarodnog Kodeksa o odgovornom ribarstvu u cilju predlaganja konacnog teksta Konferenciji FAO-a u listopadu 1995."

19. Stoosma sjednica Savjeta bila je upoznata s revidiranom verzijom Kodeksa. Savjet je ustanovio stalni Tehnicki odbor, koji je održao svoju Prvu sjednicu od 5.-9. lipnja 1995., sa

širokom regionalnom zastupljenošću članova i promatrača. Brojne međuvladine i nevladine organizacije su također sudjelovale.

20. Savjet je bio informiran od strane Tehnickog odbora da je isti poduzeo potpunu reviziju članaka od 1. do 5., uključujući i uvod. Također su razmotreni, popravljeni i potvrđeni članci od 8. do 11. Savjet je također bio informiran da je Odbor započeo s revizijom članka 6.

21. Savjet je odobrio ono što je učinjeno na Tehnickom odboru i prihvatio njegovu preporuku da Druga sjednica bude održana od 25.-29. rujna 1995. godine, radi završenja revizije Kodeksa, čim Tajništvo ujednači tekst jezično i pravno, vodeći računa o zaključcima UN-ove Konferencije o raspršenim ribljim stokovima i visokomigratornim ribljim stokovima.

22. Budući da je revidirana verzija Kodeksa potvrđena od strane stalnog Tehnickog odbora na njegovoj Prvoj sjednici (5.-9. lipnja 1995.) i prihvaćena na Stoosmoj sjednici Savjeta, bila je objavljena kao konferencijski dokument (C 95/20), te isto tako kao radni materijal za Drugu sjednicu Tehnickog odbora. Neriješeni elementi sporazuma su bili jasno indentificirani.

23. Kako bi se omogućio završetak citavog Kodeksa, Tajništvo je pripremio dokument "Prijedlog Tajništva za članak 6., Gospodarenje u ribarstvu; i članak 7., Obavljanje ribolova, za Kodeks odgovornog ribarstva", vodeći računa o Sporazumu koji se odnosi na očuvanje i gospodarenje raspršenim ribljim stokovima i visokomigratornim ribljim stokovima, usvojenim na UN-ovoj Konferenciji u kolovozu 1995. Tajništvo je također kompletiralo prijedloge za usklađivanje teksta s pravnih i jezičnih aspekata, te ga učinilo dostupnim za zasjedanje Odbora na tri jezika (engleski, francuski i španjolski).

24. Druga sjednica stalnog Savjetovog Tehnickog odbora održana je od 25.-29. rujna 1995., sa širokom zastupljenošću regija i zainteresiranih organizacija. Odbor je, radeci u duhu pune suradnje, uspješno okončao svoj mandat, završavajući i prihvaćajući sve članke i Kodeks kao cjelinu. Tehnicki odbor se složio da su pregovori o tekstu Kodeksa završeni. Stalna neformalna skupina za jezična ujednačavanja održala je dodatnu sjednicu, te također s Tajništvom završila ujednačavanje na osnovi teksta kakav je prihvaćen na završnoj sjednici. Tehnicki je odbor uputio Tajništvo da predloži već konačnu verziju kao revidirani konferencijski dokument za Stodevetu sjednicu Savjeta i Dvadesetosmu sjednicu Konferencije na njegovo usvajanje. Savjet je podržao Kodeks kao završen od strane Tehnickog odbora. Tajništvo je bilo obavezano da pripremi zahtjevani nacrt rezolucije za Konferenciju, uključujući također poziv zemljama na ratifikaciju Sporazuma o postupanju, usvojenog na posljednjoj sjednici Konferencije, kao žurnog predmeta. Kodeks o odgovornom ribarstvu usvojen je konsenzusom 31. listopada 1995., na Dvadeset osmoj sjednici Konferencije, kao i njemu odnosna Rezolucija prikazana u prilogu 2.

Prilog 2

REZOLUCIJA

KONFERENCIJA

Prepoznajući životnu ulogu ribarstva u svijetu osiguranja hrane, te ekonomskog i društvenog razvoja, isto kao i potrebu osiguranja održivosti živih vodenih resursa i njihovog okoliša za sadašnje i buduće generacije,

Podsjećajući da je Odbor za ribarstvo 19. ožujka 1991. preporučio razvijanje koncepta odgovornog ribolova i moguću formulaciju instrumenata po tom pitanju,

Držeći da je Cancunska deklaracija, koja je proistekla iz Međunarodne konferencije o odgovornom ribarstvu iz svibnja 1992.; organizirana od strane meksičke vlade u suradnji s FAO-m, pozvala na pripremu Kodeksa o odgovornom ribarstvu.

Imajući na umu da je sa stupanjem na snagu Konvencije Ujedinjenih naroda o Pravu mora, 1982. i usvajanja Sporazuma o provedbi odredbi Konvencije Ujedinjenih naroda o Pravu mora od 10. prosinca 1982., koje se odnose na očuvanje i gospodarenje raspršenim ribljim stokovima i visokomigratornim ribljim stokovima, a kako je naslućivano Deklaracijom iz Rija, iz 1992., i odredbama UNCED-ove Agende 21, te da je narasla potreba za subregionalnom i regionalnom suradnjom i da su značajne odgovornosti na FAO-u, u skladu s njegovim mandatom,

Podsjećajući nadalje da je Konferencija 1993. usvojila FAO-v Sporazum o promicanju postupanja ribolovnih plovila na međunarodnim morima, sukladno međunarodnim mjerama očuvanja i gospodarenja, te da bi ovaj Sporazum sačinjavao sastavni dio Kodeksa,

Bilježeći, sa zadovoljstvom da je FAO, u skladu s odlukama svojih upravnih tijela organizirao serije tehničkih sastanaka na sastavljanju Kodeksa, te da su ti sastanci rezultirali postignutim sporazumom o tekstu Kodeksa odgovornog ribarstva,

Pripoznajući da je Rimski konsenzus o svjetskom ribarstvu, koji je proistekao s Ministarskog sastanka o ribarstvu 14.-15. ožujka 1995., potaknuo vlade i međunarodne organizacije na djelotvorani odgovor prema sadašnjoj situaciji u ribarstvu, između ostalog, dovršenjem Kodeksa odgovornog ribarstva i razmatranju usvajanja Sporazuma o promicanju postupanja ribolovnih plovila na međunarodnim morima, sukladno međunarodnim mjerama očuvanja i gospodarenja:

1. Odlučuje usvojiti Kodeks odgovornog ribarstva;
2. Poziva zemlje, Međunarodne organizacije bilo da su vladine ili nevladine i sve one koji su uključeni u ribarstvo da suraduju u izvršenju i provedbi ciljeva i nacela, sadržanih u ovom Kodeksu;

3. Istice da se treba voditi racuna o posebnim potrebama zemalja u razvoju pri provedbi odredbi ovog Kodeksa;
4. Zahtjeva od FAO-a da ugradi odredbe u program rada i proračun koje osiguravaju savjetodavnu pomoc zemljama u razvoju u provedbi Kodeksa, te za razradu meduregionalnog programa pomoci za vanjsku pripomoc s ciljem podupiranja provedbi Kodeksa;
5. Nadalje zahtjeva da FAO, u suradnji s clanicama i zainteresiranim relevantnim organizacijama razradi prikladne tehnicke smjernice, u potpori provedbe kodeksa;
6. Poziva FAO da prati i izvještava o provedbi Kodeksa i njegovih ucinaka na ribarstvo, ukljucujuci akcije poduzete na temelju drugih instrumenata i rezolucija organizacija UN-a, a posebice onih rezolucija koje su privacene od Opce skupštine da omoguce djelovanje Konferencije o raspršenim ribljim stokovima i visokomigratornim ribljim stokovima vodeci ka Sporazumu za provedbu odredbi Konvencije Ujedinjenih Naroda o Pravu mora od 10. prosinca, 1982., a koje se odnose na ocuvanje i gospodarenje raspršenim ribljim stokovima i visokomigratornim ribljim stokovima;
7. Potice FAO na jacanje regionalnih ribarskih tijela u cilju uspješnijeg postupanja s problemima ocuvanja i upravljanja ribarstvom, a kao potporu subregionalnoj, regionalnoj i globalnoj suradnji i koordinaciji u ribarstvu.